БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 159 (19.830) • 1987 йил 12 июль, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ЗАРБДОР ИККИ ОЙЛИККА СУРЪАТ ВА СИФАТ!

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

• ДАЛА ИШЛАРИНИ БУТУН ЧОРАЛАР БИЛАН КУЧАЙТИРИБ, АГРОТЕХНИКА ТАДБИРЛАРИ КОМПЛЕКСИНИ БАРВАҚТ ЎТКАЗИШГА ЭРИШАЙЛИК.

• ҒЎЗА ЗАРАРКУНАНДАЛАРИ ВА КАСАЛЛИКЛАРИГА ҚАРШИ ҚАТЪИЙ КУРАШ — ШУ КУННИНГ ЭНГ МУҲИМ, ЭНГ ДОЛЗАРБ ИШИ.

• ҲАР ТУП НИҲОЛ АРДОҚДА БЎЛСИН!

ҚОЛОҚЛИККА БАРҲАМ БЕРИБ, АГРОСАНОАТ ПОТЕНЦИАЛИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

11 июль куни Тошкентда республика партия-хўжалик активларининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда Ўзбекистон партия ташкилоти, республика барча меҳнаткашларининг агросаноат комплекси ишини яхшилаш соҳасидаги вазифалари муҳокама қилинди.

Йиғилишда область партия комитетларининг биринчи ва иккинчи секретарлари, қишлоқ хўжалиги масалалари билан шуғулланувчи секретарлари Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг ва область ижроия комитетларининг раислари, область агросаноат комитетларининг раислари, район партия комитетларининг биринчи секретарлари, район ижроия комитетлари ва район агросаноат бирлашмаларининг раислари, колхоз ва совхозлар партия ташкилотларининг секретарлари, раҳбарлари, мутахассислари ва илғорлари, олимлар, республика министрликлари ва идоралари, матбуот, радио ва телевидение, ижодий союзларнинг ходимлари иштирок этдилар.

КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССРда агросаноат комплексининг табиий-иқтисодий потенциалидан қониқарсиз фойдаланилаётганлиги тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан партия, совет органлари, агросаноат комитетлари ва бирлашмаларининг, колхоз ва совхозларнинг вазифалари тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев доклад қилди. (Доклад газетанинг иккинчи ва учинчи саҳифаларида эълон қилинмоқда).

Докладда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Т. Алимов, Бухоро область Вобкент районидаги Калинин номли колхоз бригадири А. Собиров, Хоразм область Боғот районидаги Нариманов номли колхоз раиси А. Искандаров, Жиззах областидаги Кичанов номли совхоз директори Б. Холиқулов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков, «Ташсельмаш» заводининг токари Ю. И. Степаненко, СССР халқ артисти Н. Раҳимов, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари Н. Ражабов, Қашқадарё область ижроия комитетининг раиси А. Г. Кадин, Шредер номли илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг директори М. Мирзаев ва бошқаларнинг нутқларида Ўзбекистон агросаноат комплексида вужудга келган ишларнинг аҳволи танқидий таҳлил қилинди. КПСС Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришидаги камчиликларни қатъиян бартараф этишга, деҳқончиликда, чорвачиликда ва агросаноатнинг бошқа тармоқларида бошқарувни ва меҳнатни ташкил этишни тубдан қайта қуришга қаратилган кўрсатмаси оғишмай амал қилиш ва ижро учун қабул қилинди.

Йиғилиш қатнашчилари қабул қилган резолюцияда агросаноат комплексини ривожлантиришдаги қолоқликни бартараф этишга оид кечиктириб бўлмайдиган чоралар белгиланди ва Ўзбекистон барча меҳнаткашларига мурожаатнома қабул қилинди. Шу йилнинг ўзидаёқ деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда, партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми ўртага қўйган вазифаларни амалга ошириш соҳасидаги барча ишларда ижобий силжишларга эришиш вазифаси қўйилди.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюро аъзолари ва аъзоликка кандидатлари В. А. Антонов, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. Н. Лобко, В. И. Огарок, Р. Н. Нишонов, М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ҳ. А. Алимова, Б. Ф. Сатин, В. А. Хайдуров иштирок этдилар.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлими мудирининг ўринбосари С. В. Засухин, СССР мелиорация ва сув хўжалиги министрининг ўринбосари В. Ф. Маховиков ҳозир бўлдилар.

(ЎзТАГ)

Оилавий пудрат афзаллиги

КПСС Марказий Комитети Пленумида қўйилган масала дилимиздаги айни муддао бўлди. Унда қайд қилинганидек, экономикани бошқаришни қайта қурмай туриб, халқнинг моддий фаровонлигини ошириб бўлмайди. Пленумда хўжаликлар ва бирлашмалар мустақиллигини оширишга ҳам алоҳида эътибор берилди. Айниқса, оилавий пудратнинг экономикада тутган роли юксак баҳоланди.

Дарвоқе, оилавий пудрат фойдасини биз яхши биламиз. Хўжалигимизда бу ишни биринчи бўлиб бошлаган Сафар Холбоев бошлиқ бригада базасида ҳозир областнинг илғор тажриба мактаби ишлаб турибди. Ана шу оилавий бригада коллективи бу йил 92 гектар ерда «Ф—108» навли ўрта толали пахта етиштириш учун курашмоқда. Ака-ука Абдувоҳид ва Абдуҳолиқ Сафаровлар ғўзани бешинчи комплекс ишлов ва биринчи сувдан сифатли чиқаришди. Ғўза ривожи баланд, ҳозир ёппасига гуллаган. Гектарига 35-40 центнердан «оқ олтин» етиштиришга бел боғлаган бундай коллективлар совхозимизда кўп. Омон Норбўтаев, Йўлдош Ғаффоров, Ўрин Бегимқулов, Зиёдулла Фармонов, Ойдин Қодирова кабилар бошлиқ оилавий бригадаларда бу йил ҳар қачонгидан юксакроқ натижаларга эришиш мўлжалланган.

Хўжалик бўйича юбилей йилида 3 минг гектар ердан 8 минг тонна пахта етиштиришга сўз берганмиз. Барча иш жараёнларига комплекс механизацияни кенг қўллаб, пландаги 100 процент пахтани четдан ёрдамчи олмасдан машиналарда теришга эришамиз. Бунинг учун 60 та терим агрегати ҳозирданоқ мавсумга шайлаб қўйилди.

Коллектив пудрат, меҳнатни ташкил этиш ва уни рағбатлантиришнинг бошқа илғор формалари янгича хўжалик механизмига жуда-жуда мувофиқ келади. Инсон ҳақида, унинг меҳнати ва турмуш шароитлари ҳақида янада яхшироқ ғамхўрлик қилиш имконини беради. Масалан, ҳозир биз пудрат асосида ишлаётганлигимиз учун давлат ҳам, ишчилар ҳам манфаатдор. Ўтган йили ишни шу асосда уюштириб, 880 минг сўм соф фойда олдик. Яқинда яна бир хушхабар келди: етиштирилган пахтамизни завод бутунлай ишлаб чиққанда сифатли ва ошиқча тола учун хўжалик жамғарма фондига қўшимча 1 миллион 126 минг сўм соф фойда тушди.

Ҳозирги кунда ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш системасига ўтишга тайёргарлик кўряпмиз. Бошқача айтганда, бу йил камида 9 миллион сўм даромад олишни мўлжаллаб турибмиз. Бунинг 3 миллион сўми соф фойда бўлади. Иқтисодий рентабеллик 40 процент кўпаяди. Дастлабки ҳисоб-китобга кўра, киши бошига 200 тонна пахта ишлаб чиқарилади. 1 центнер пахтанинг таннархи 67 сўмдан ўртача 47-48 сўмга тушади.

Даромадга қараб буромад, дейдилар. Ўтган йили ҳар бир ишчининг ўртача йиллик даромади 2 минг 700 сўмга тўғри келган бўлса, бу йил уни 3 минг сўмдан ошириш чорасини кўряпмиз.

Ҳайитмурод ФАРМОНОВ,
Нишон районидаги Усмон Юсупов номли 6-совхоз-техникум директори.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси 10 июль куни бўлиб ўтган мажлисида КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми қарорларини ўрганиш ва амалга оширишнинг биринчи галдаги ташкилий-сиёсий тадбирларини тасдиқлади. Республика партия комитетларининг пленумларида ва бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларида, КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми материалларини муҳокама қилиш чоғида ўн иккинчи беш йиллик бошидан буён план топшириқлари, экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш вазифалари қандай бажарилаётганлигини, ошкоралик ва демократия кенгайиб бораётган шароитда ташкилотчилик ва сиёсий ишлар услуби ва методларини такомиллаштириш чораларини чуқур таҳлил этиш кўзда тутилди. Пленум материалларини меҳнаткашларга батафсил тушунтириш юзасидан кенг пропаганда ва оммавий ташвиқот ишлари авж олдирилсин, шу мавзуда Ягона сиёсий кун ўтказилсин.

Министрликлар ва идораларнинг коллегиялари ҳамда партия ташкилотлари бошқарув аппарати фаолиятини қайта қуриш ва тегишли тармоқларга раҳбарлик савиясини ошириш вазифаларини кўриб чиқсинлар. Хўжалик механизмини ислоҳ қилишдан ва давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонуни кучга киришидан келиб чиқадиган конкрет чора-тадбирлар амалга оширилсин.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми бошланган янгича ёндашувларни чуқурлаштиришни, янгиланиш йўлидаги куч-ғайратларни оширишни, эришилган ижобий натижаларни мустаҳкамлашни, умри тугаган, турғунлик ҳолатларининг ҳаммасидан қатъий халос бўлишни ҳар бир партия ташкилотининг асосий вазифаси қилиб белгилаганлиги таъкидлаб ўтилди. Энг муҳими шуки, ҳозирнинг ўзидаёқ, қайта қуришнинг дастлабки босқичида, ҳар бир иш соҳасида салмоқли амалий натижаларга эришмоқ керак. Марказий Комитет Бюроси республика экономикасидаги ишларнинг аҳволини ана шу нуқтаи назардан таҳлил қилди.

Партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, кадрларнинг масъулиятини ошириш юзасидан қилинаётган ишлар муайян ижобий силжишларга олиб келганлиги қайд этилди. Бироқ умуман халқ хўжалигида ва социал соҳада вазият мураккаблигича қолмоқда, бу соҳада туб ўзгаришлар юз бермади. Биринчи ярим йиллик планининг бажарилиш якунлари бир қанча соҳаларда ишларнинг аҳволи яхшиланиш у ёқда турсин, балки олдинги позициялар ҳам бой бериб қўйилаётганлигидан далолат бермоқда. Товар маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатлари йиллик топшириқдаги 104,9 процент ўрнига 103,2 процентни ташкил қилди. Маҳсулот етказиб бериш плани 2,4 процент бажарилмай қолди, истеъмолчиларга 216 миллион сўмлик буюм ва хом ашё кам етказиб берилди. Умуман республика саноатида меҳнат унумдорлиги 1986 йилнинг январь—июнь ойларига нисбатан 1,9 процент пасайиб кетди.

Капитал қурилишда мураккаб аҳвол сақланиб турибди. Асосий фондларни ишга тушириш ярим йиллик плани атиги 72 процент адо этилди, Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Навоий ва Тошкент областларида капитал қурилишнинг бирорта ҳам асосий кўрсаткичи бўйича план бажарилмади. Автомобиль транспортининг иши ҳам яхшиланмаяпти.

Агросаноат комплексида ҳал этилмаган муаммолар кўп. Қашқадарё областида чорва мол ва парранда, сут харид қилиш ярим йиллик плани, Қорақалпоғистон АССР, Жиззах ва Навоий областларида тухум харид қилиш плани бажарилмади.

Чакана товар обороти ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш планининг бажарилмаётганлиги алоҳида ташвиш туғдирмоқда, бунинг оқибатида 515 миллион сўмдан кўпроқ маблағ кам олинди. Аҳолининг тўлов қобилияти билан уларга таклиф қилинаётган товарлар ва хизмат ўртасидаги мавжуд номутаносиблик республика социал-иқтисодий тараққиётига ғов бўлмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида ишлаб чиқаришнинг маълум даражада ўсишига асосан юзаки омиллар — интизомни мустаҳкамлаш, ўғирлик ва давлатни алдашга қарши курашни кучайтириш, кадрларга нисбатан талабчанликни ошириш ҳисобига эришилганлиги айтиб ўтилди. Асосли, қайта қуришга оид ўзгаришларга келганда эса, бу соҳада иш жуда секин бормоқда. Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми йўл-йўриқларини ҳам ҳисобга олган ҳолда тартибни янада мустаҳкамлаш учун, бутун хўжалик механизмини тубдан қайта қуриш учун курашни зўр куч билан авж олдириш ғоят зарурлиги таъкидланди. Ярим йиллик якунлари юзасидан ҳар бир қолоқ корхона, ташкилот ва хўжаликда ишларнинг аҳволини чуқур ўрганиб чиқиш, уларнинг раҳбарларига партиявий баҳо бериш, ўпирилишдан чиқиб олишда меҳнат коллективларига ёрдам қилиш вазифаси қўйилди. Биринчи галдаги вазифалар сифатида аҳолини озиқ-овқат, уй-жой, халқ истеъмоли товарлари ва хизмат билан таъминлашни тубдан яхшилаш тадбирлари белгиланди.

Партия ташкилотларининг бутун ташкилотчилик ва сиёсий ишлари амалга оширилаётган ўзгартишлар моҳиятини чуқур тушунтиришга ҳамда меҳнаткашлар кенг табақаларини экономикани қайта қуришда манфаатдорлик билан иштирок этишга жалб қилишга қаратилиши лозим. Ҳамма кадрларни конкрет экономика билимлари ва иқтисодий бошқарув методлари билан қуроллантириш зарур. Барча ишлар сўзсиз равишда кенг ошкоралик ва демократия шароитида олиб борилиши керак.

Марказий Комитет Бюроси хўжалик ва маданий қурилишнинг олдинги маррасида турган ҳамда ўзларининг сиёсий раҳбарлик органлари, меҳнат коллективларининг сиёсий ўзаги сифатидаги роли ва таъсирини оширишни таъминлаши лозим бўлган шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига алоҳида масъулият тушишини таъкидлади.

Марказий Комитет Бюроси мажлисида 1986-2000 йилларда Ўзбекистон ССРда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш ва хизмат соҳасини ривожлантириш комплекс программаси қандай бажарилаётганлиги ҳамда республика партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари ҳам кўриб чиқилди. Амалга оширилаётган чора-тадбирларга қарамай, бу энг муҳим сиёсий вазифани ҳал этишда умуман кескин бурилишга эришилмаганлиги таъкидланди.

Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш юзасидан беш йилликнинг бир ярим йили топшириқлари бажарилмади. Бу йил кўзда тутилган товар хилларининг учдан бир қисми юзасидангина республика комплекс программасида кўзда тутилган ҳажм даражаси таъминланди. Шу кўрсаткич бўйича ҳаммаси бўлиб 215 корхона белгиланган топшириқларни уддалай олмаяпти.

Ўзбекистон ССР Госпланини область ва тармоқ программаларини республика программасида белгиланган конкрет топшириқларга мувофиқлаштириш юзасидан узил-кесил чоралар кўрилишини таъминламади. «А» группасидаги корхоналар халқ учун товарлар ишлаб чиқаришга чинакамига жалб этилмаган, шу группадаги юздан ортиқ корхона халқ учун товарлар ишлаб чиқаришдан четда қолмоқда.

Товарларнинг сифати меҳнаткашларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Республика енгил саноатида сифат пастлигига эътирозлар ип газлама хусусида 3 баравар, пойабзал, кўйлак, шим ва куртка хусусида 2 баравар ортганлиги айтиб ўтилди. «Н» индексли сифати яхшиланган буюмларнинг салмоғи атиги 17,7 процентни ташкил этади. Ҳали ҳам кўпгина маданий-маиший товарларга эҳтиёж асосан мамлакатнинг бошқа регионларидан ташиб келтириш ҳисобига қондирилмоқда.

Савдо ва умумий овқатланишдаги ишларнинг аҳволи, матлубот кооперацияси корхоналарининг иши замонавий талабларга жавоб бермайди.

Маҳаллий Совет органлари тўловли хизмат кўрсатиш билан етарли шуғулланмаяптилар, аҳолининг пул даромадларида тўловли хизматлар улуши сўнгги йилларда кўпаймаяпти. Бу кўрсаткич Навоий, Сурхондарё, Қашқадарё, Бухоро областларида ва Қорақалпоғистон АССРда республикадаги ўртача кўрсаткичдан анча паст. Ҳар бир киши ҳисобига йил давомида 50 тийинликдан ҳам камроқ спорт-соғломлаштириш хизмати кўрсатилмоқда, маданий ва туризм хизмати жиҳатидан республика мамлакатимизда охирги ўринда турибди.

Шу билан бирга бир қанча жойларда кооперативлар тузиш, айниқса аҳолига хизмат кўрсатиш ва халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш бўйича кооперативлар тузиш ишида асоссиз пассивлик ва сусткашликка йўл қўйилмоқда. Беш ой ичида кооперативлар бор-йўғи 71 минг сўмлик хизмат қилди.

Буларнинг ҳаммаси аҳолининг тўлов қобилияти эҳтиёжларини тўла қондиришга ҳалақит бермоқда, республика халқ хўжалигини ривожлантиришга тўсқинлик қилмоқда.

Қабул қилинган қарорда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси область, шаҳар, район партия комитетларидан, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советидан, область, шаҳар, район ижроия комитетларидан, министрликлар ва идораларнинг, Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарларидан товар ишлаб чиқариш ва хизмат соҳасини ривожлантириш комплекс программасини амалга оширишга муносабатларини тубдан ўзгартиришларини, бу программада белгиланган топшириқларни энг кам миқдордаги топшириқ деб ҳисоблашларини талаб қилди.

КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми талабларига асосланиб, бозорни товарлар ва хизмат билан тўлдириш, аҳслининг бундай товарлар ва хизматга эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириш иқтисодий ва социал сиёсатнинг энг асосий вазифаси деб ҳисоблансин.

Енгил саноат министри ўртоқ Э. А. Тоймазов, маҳаллий саноат министри ўртоқ У. К. Исмоилов, мебель саноати министри ўртоқ Ғ. Ҳ. Қурбоновнинг йўл қўйилган қолоқликни тугатиш, министрликларга бўйсунувчи ҳамма корхоналар планнинг бажарилишини таъминлаш юзасидан самарали чоралар кўрилади, деб айтган гаплари маълумот учун қабул қилинди.

Республикадаги бошқа бир қанча министрликлар ва идораларга ҳам тегишли топшириқлар берилди.

Марказий Комитет Бюроси мажлисида республикадаги бир қанча умумтаълим мактабларида авария ҳолатини тугатиш чораларини кечиктириб бўлмаслиги ҳамда уларнинг моддий-техника базасини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети биргаликда қабул қилган қарорда бу соҳада амалга оширилаётган ишлар КПСС XXVII съездининг халқ маорифини тубдан яхшилаш талабларига мос эмаслиги кўрсатилади. Ҳозирги вақтда асосан республика қишлоқ жойларида жойлашган 396 умумтаълим мактаби бинолари капитал ремонт қилиш ва тиклашга муҳтождир.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети ва республика Маориф министрлигининг эътибори умумтаълим мактабларининг техника ҳолатига масъулиятсизлик билан муносабатда бўлаётганликларига қаратилди. Уларга мактаб биноларини сақлаш, мактабларни зарур асбоб-ускуналар, буюмлар ва ўқув-кўргазма қуроллари билан таъминлашда тегишли тартиб ўрнатиш юзасидан бир ой ичида комплекс тадбирларни ишлаб чиқиш топширилди. Авария ҳолатидаги ҳар бир мактабга саноат корхоналари, колхозлар ва совхозлар бириктиб қўйилсин, ана шу ташкилотларнинг кучи ҳамда маблағлари ва ресурслари ҳисобидан капитал ремонт, тиклаш ишлари ва жорий ремонт бир ҳафта муддат ичида бошлансин ва ишлар шу йил 1 сентябрига қадар туғаллансин.

Халқ маорифининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга қаратилган бошқа бир қанча тадбирлар белгиланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси қишлоқ меҳнатчилари турмушини қайта қуриш вазифаларини ҳал этиш юзасидан амалга ошираётган иши тўғрисида Хоразм область Хонқа район партия комитетининг ҳисоботини тинглади. Район партия комитетининг фаолияти КПСС XXVII съезди талабларига ҳамда аҳолининг тез ўсиб бораётган эҳтиёжларига жавоб бермайди, деб топилди. Марказий Комитет Бюроси район партия комитетидан, шахсан биринчи секретарь ўртоқ Б. Жуманиёзовдан районни социал ривожлантириш программасини тубдан қайта кўриб чиқишни, бу программани муваффақиятли рўёбга чиқаришни ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг, шахсни ҳар томонлама камол топтиришнинг ҳал қилувчи омили деб ҳисоблашни талаб қилди.

Социал соҳани ривожлантиришдаги қолоқликни бартараф этиш, КПСС XXVII съездининг 2000 йилгача ҳар бир оилани шинам квартира ёки уй билан таъминлаш ҳақидаги программавий йўл-йўриқларини сўзсиз бажариш район партия ташкилотларининг, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг, колхоз ва совхоз раҳбарларининг биринчи галдаги вазифаси, деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, Соғлиқни сақлаш министрликларига, Ўзбекбирлашувга мавжуд проблемаларни ҳал этишда Хонқа районига конкрет ёрдам бериш топширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида баъзи бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди ва қарорлар қабул қилинди.

Парвариш авжида

Бўка районидаги Ҳамза номли колхознинг тажрибали пахтакори Чори Хўжамов етакчилик қилаётган пахтачилик бригадаси заршунослари ғўза қатор ораларига тўртинчи ишлов беришни бошлаб юборишди. Экинлар ишлов чоғида минерал ва органик ўғитлар билан озиқлантириляпти. Ҳозир бригада майдонларида ғўза ёппасига гуллади.

— Улуғ Октябрнинг 70 йиллик юбилейи нишонланадиган қутлуғ йилда, — дейди бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор, II—III даража Шуҳрат орденлари нишондори Ч. Хўжамов, — мавжуд 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 36 центнердан «оқ олтин» етиштиришга сўз берганмиз. Ғўзамизнинг ривожи яхши. Сўзимиз устидан чиқиш учун барча имкониятларни ишга солиб, қатор ораларга сифатли ишлов беришни кун сайин кучайтирмоқдамиз. Ҳар ишловдан сўнг эгатларга пешма-пеш сув таряпмиз. Абдуғани Хўжамов, Олла Меккиев, Ниёз Оллабердиев, Дони Хўжамов сингари механизатор ва сувчиларимиз дала ишларида пешқадам.

С. ИКРОМОВ.

Австрия—Совет жамиятида учрашув

ВЕНА, 10 июль. ТАСС махсус мухбирлари Анатолий Тюпаев билан Виталий Чуксеев хабар қиладилар: Бугун Н. И. Рижков Австрия — Совет жамияти (АСЖ) раҳбарлари, активлари ва аъзолари билан учрашди.

У иккала мамлакат халқлари ўртасида дўстлик ва ҳамжиҳатликни таъминлашни ўзининг асосий мақсади қилиб қўйган ана шу ташкилотнинг кенг доирадаги фаолияти билан танишди. Жамият активлари (мамлакатнинг ҳамма ўлкаларида бу жамиятнинг филиаллари бор) Австрия гражданларини Совет Иттифоқининг тарихи ва турмуши билан, ҳозир у ерда юз бераётган ўзгаришлар билан, СССРнинг кескинликни юмшатиш, халқлар ўртасида мустаҳкам тинчлик ва ҳамжиҳатликни таъминлаш манфаатларини кўзлаб сарфлаётган куч-ғайратлар билан таништириш юзасидан жуда катта иш олиб бормоқда.

Н. И. Рижков бугун СССРнинг Венадаги элчихонасида ана шу элчихона ҳамда Австриядаги бошқа совет муассасалари ходимлари билан учрашди. У КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми қарорларидан келиб чиқадиган вазифалар ҳақида сўзлаб берди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА СУҲБАТ

КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев 10 июль куни БХР, ВХР, ВСР, ГДР, КХР, КХДР, Куба республикаси, ЛХДР, МХР, ПХР, РСР, ЧССР дипломатия миссияларининг раҳбарлари билан учрашди.

Қардош мамлакатларнинг вакиллари КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми ва ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети еттинчи сессияси якунлари, Совет Иттифоқида экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш юзасидан авж олдириб юборилган ишлардан хабардор қилиндилар. Совет Иттифоқининг социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлигини такомиллаштиришнинг баъзи актуал масалалари ҳам муҳокама қилинди.

Учрашув самимий, дўстона вазиятда ўтди.

(ТАСС).

А. А. Громико Америка телевидениеси мухбири билан суҳбатлашди

БМТ 11 июлни «Беш миллиардинчи киши туғилган кун» деб эълон қилди. Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико Америка Си-эн-эн телевизион кампаниясининг Москва мухбири Питер Арнеттни қабул қилиб, унинг саволларига жавоб қайтарди.

Башарти биз болаларнинг нобуд бўлишига, очликка, эпидемияларга, касалликларга қарши курашда маълум муваффақиятларга эриша олмаганимизда бугунги беш миллиардинчи киши туғилмаган бўлур эди, деди жумладан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси. Бинобарин, биз инсоннинг иродаси, ақл-заковати, истеъдоди ғалабасини ва маълум даражада умумий душманга қарши курашда инсонлар бирлигининг ғалабасини байрам қиляпмиз, бу ғалаба ажални чекинишга мажбур қилмоқда.

Совет Иттифоқи қирғин воситаларини ишлаб чиқаришни эмас, асло уни эмас, балки айни жаҳоншумул муаммоларни ҳал этишни инсониятга хос вазифа деб ҳисоблайди. Экология системаларининг инқирози аҳолининг кўпайиши билан фақат бавосита тарзда боғланган. Бу инқирозның асосий сабаби табиий бойликларга нооқилона, баъзан эса ўтакетган вахшиёна муносабатда бўлинаётганлиги ҳамда атроф-муҳит саноат ишлаб чиқариши чиқитлари билан булғатилаётганлигидадир. Айни вақтда дунёдаги ресурсларнинг ярмидан кўпроғини ривожланган капиталистик мамлакатлар истеъмол қилмоқда, уларда эса Ер курраси аҳолисининг атиги 15 проценти яшайди. Дунёдаги экология муҳити чиқитлар билан булғатилишининг ярмидан кўпроғи ҳам шу мамлакатлар ҳиссасига тўғри келади.

Бироқ доимо кўпайиб бораётган ядро аслаҳахоналари беш миллиард кишининг ҳаётига таҳлика солиб турган энг даҳшатли хавфдир. Совет Иттифоқи бу аслаҳахоналарнинг бутунлай тугатилишига ҳаракат қилмоқда. Ядро қуролисиз дунё Ер юзидаги барча кишиларга баб-баравар кераклигига бизнинг ишончимиз комил. Совет кишиларига ҳам, америкаликларга ҳам, дунёдаги бошқа ҳамма мамлакатларнинг аҳолисига ҳам мана шундай дунё керак.

Аммо, биз ҳозир ҳам, айниқса ривожланаётган мамлакатларда йўқсил кишилар ҳаддан ташқари кўплиги, юз миллионлаб кишилар очлик ёки ёлчиб овқатланмаслик азобини тортаётганликлари, илм олиш имкониятидан маҳрум эканликлари хусусида ўйламай қола олмаймиз. Дунёнинг анча катта қисмида аянчли иқтисодий ва социал тенгсизлик сақланиб қолмоқдаки, буни асло аҳолининг тез ўсиши келтириб чиқарган эмас.

Камбағалликка, саводсизликка, касалликларга қарши кураш учун жуда зарур бўлган триллион долларлар ҳарбий харажатлар ўпқонига ташланмоқда.

Халқлар мана шу тарихий бемаъни вазиятга тоқат қила олмайдилар. Келажак авлодлар учун инсонга муносиб ҳаётни таъминлаб бериш — ҳам иқтисодий, экологик муаммоларни ҳал этишга, ҳам планета ресурсларидан фойдаланишга, ҳам мамлакатлар ва халқлар ўртасидаги муносабатларга ёндашувлар иложини қидириб топиш кераклигини исботловчи яна бир муҳим далилдир.

Бу ўринда гап янги сиёсий тафаккур зарурлиги ҳақида бормоқда. Совет Иттифоқи ўртага ташлаган «тараққиёт учун қуролсизланиш» принципининг рўёбга чиқарилиши, бўшатиб олинган ресурслардан табиий муҳитга хавф солмайдиган самарали саноат ва қишлоқ хўжалик технологияларини яратиш ҳамда жорий қилиш учун фойдаланиш, халқаро иқтисодий муносабатлардаги тенг ҳуқуқсизликдан воз кечиш, қарама-қарши туришдан жаҳон сиёсатида ҳамкорликка ўтиш — тарих бизга бериб қўяётган оқилона тараққиётнинг бирдан бир йўли нишоналаридир.

Кўпчилик — ҳатто айтиш мумкинки, жуда кўпчилик давлатлар БМТ доирасида жаҳон халқларининг орзу-умидларини ифодалайдиган муштаракликни топишни ўрганиб олган, деб таъкидлади А. А. Громико. Совет Иттифоқи БМТни халқлар тинчлиги ва хавфсизлигининг муҳим, зарур қуроли деб билиб, уни бундан буён ҳам қўллаб-қувватлайверади.

(ТАСС).

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ ИМКОНИЯТЛАРИДАН ТЎЛИҚРОҚ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ «ЎЗБЕКИСТОН ССР, ТОЖИКИСТОН ССР ВА ТУРКМАНИСТОН ССРда АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИНИНГ ТАБИИЙ-ИҚТИСОДИЙ ПОТЕНЦИАЛИДАН ҚОНИҚАРСИЗ ФОЙДАЛАНИЛАЁТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИНИ БАЖАРИШ ЮЗАСИДАН ПАРТИЯ, СОВЕТ ОРГАНЛАРИНИНГ, АГРОСАНОАТ КОМИТЕТЛАРИ ВА БИРЛАШМАЛАРИНИНГ, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ҲАҚИДА

Республика партия-хўжалик активи йиғилишида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. УСМОНХЎЖАЕВ доклади

Ўртоқлар!

Бугун биз ниҳоятда муҳим масала бўйича тўпландик. КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССРда агросаноат комплексининг табиий-иқтисодий потенциалидан қониқарсиз фойдаланилаётганлиги тўғрисида»ги қарори асосида хўжалик қурилишининг бош йўналишларидан бирида ишларимиз қандай бораётганини муҳокама этишимиз ва унга жиддий баҳо беришимиз зарур. Бу қарор қайта қуриш вазифаларини бажариш, социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда беқиёс аҳамиятга эга бўлган сиёсий ҳужжатдир. Регионимизда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг аҳволи қарорда атрофлича, чуқур таҳлил этилган, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Советининг тармоққа раҳбарлик даражасига ҳаққоний ва холисона баҳо берилган, бу соҳани ривожлантиришдаги катта камчиликлар, ҳатто ўпирилишлар очиб ташланган, пахтачиликдаги, умуман деҳқончилик ва чорвачиликдаги жиддий қолоқликдан тезроқ қутулиш, агросаноат комплексини қатъий мустаҳкамлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришни сезиларли кўпайтириш йўллари аниқ-равшан кўрсатилган.

Ушбу масала КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь пленуми ва СССР Олий Советининг еттинчи сессиясидан сўнг орадан кўп ўтмай муҳокама қилинаётгани алоҳида моҳият касб этади. Маълумки, пленум ва сессия қарорлари мамлакатимиз тақдирида, социализм ривожида жуда катта, принципиал аҳамиятга эга. КПСС Марказий Комитети Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачевнинг докладида, пленум қарорида экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилишнинг чинакам революцион программаси белгилаб берилди. Бу эса миллион-миллион кишиларнинг орзу-интилишларига, қайта қуришни тезлаштириш, совет жамияти ҳаётининг барча қирраларини янгилаш манфаатларига батамом мос тушади.

Республика аграр сектори аҳволини партия кўрсатмалари нуқтаи назаридан баҳолар эканмиз, тармоқдаги ўпирилиш бугун ёки кеча рўй бермаганлиги, унинг илдизи анча чуқурлашиб кетганлиги, шу сабабли қолоқлик гирдобидан ҳамон чиқа олмаётганимиз аниқ кўзга ташланади. Қудратли ишлаб чиқариш ва иқтисодий потенциалдан, ер-сув ресурсларидан, қулай табиий шароитлардан қониқарсиз фойдаланиш, қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти етиштириш суръатларининг кескин пасайиши, пахта тайёрлаш планларининг бажарилмаслиги, бошқа тармоқларда иш юритиш услубининг яроқсизлиги, деҳқончилик ва чорвачиликни интенсивлашнинг илмий асосланган шаклларини менсимаслик — бу иллатларнинг ҳаммаси кўп жиҳатдан халққа, мамлакатга ғоят катта моддий-маънавий зиён етказган шарофрашидовчилик даври машъум нуқсонлари, номуносиб ҳолатлар оқибатидир.

Бевосита аграр тармоқда, хусусан пахтачиликда қўшиб ёзиш, кўзбўямачилик, давлатни алдаш, ўғирлик, порахўрлик, бошқа қаллобликлар, ҳийла-найранглар хавфли жиноятлар даражасига етди ва кенг тарқалди. Бундай ботқоққа кўпгина ходимлар ҳам ботиб қолганликлари республикамиз номига, меҳнаткаш халқимиз, партия ташкилотимиз шаънига шармандали доғ бўлиб тушди.

Маълумки, республика партия ташкилоти КПСС XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг январь пленуми қарорларини бажара бориб, КПСС раҳбарлигида, унинг бевосита ва доимий ёрдамига, коммунистларга, бутун халқ оммасига таянган ҳолда ярамас ҳолатларга таг-томири билан барҳам бериш, муҳитни соғломлаштириш бўйича анчагина кескин тадбирларни амалга оширди. Лекин бу катта ишнинг муқаддимаси эканлигини тан олмоқ зарур. Бошланган йўлни собит қадам билан охирига етказиш, ҳамма жойда метин тартиб ўрнатиш, социал-иқтисодий тараққиёт соҳасидаги барча планларни сўзсиз бажариш, қишлоқ хўжалигини барқарор ривожланувчи илғор тармоққа айлантириш учун ҳали кўп ишлашга, астойдил тер тўкишга тўғри келади.

КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиёдаги бошқа республикалар каби Ўзбекистон агросаноат комплекси ҳам умумиттифоқ меҳнат тақсимотида алоҳида ўрин тутишини таъкидлади. Бу эса бизнинг зиммамизга пахтачилик, аграр секторнинг барча тармоқлари планларини, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи олдидаги мажбуриятларимизни сўзсиз бажариш, кўпмиллатли Ватанимизнинг ягона халқ хўжалиги комплекси ривожига Ўзбекистон қўшадиган ҳисса салмоғини ошириш масъулиятини юклайди.

Республикамиз деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун барча имкониятларга эга. Бироқ, очиғини айтсак, улардан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Кейинги ўн йилда маҳсулот ҳажми ўсишининг асосий қисмига экин майдонларини кенгайтириш, ишловчилар сонини ошириш, яъни экстенсив омиллар ҳисобига эришилди. Интенсив технологиялар, меҳнатни уюштиришнинг прогрессив шакллари ҳаётга ниҳоятда қийинлик билан йўл топмоқда.

Агросаноат комплексининг қайта ишловчи тармоқларидаги ишлар ҳам ҳозирги талаблар даражасида эмас. Колхоз ва совхозларга хизмат кўрсатувчилар фаолиятида камчиликлар, узилишлар кўп.

Сўнгги ўн йилда республика аграр тармоғини ривожлантиришга қарийб 28 миллиард сўм давлат ва колхоз маблағлари сарфланди. Шу даврда асосий ишлаб чиқариш фондлари икки ҳиссадан зиёд ўсди. Янги ерларни ўзлаштириш эвазига суғориладиган жами майдонлар 4 миллион гектарга етди.

Бу жуда катта хазина, бебаҳо бойлик, ўртоқлар. Хўш, биз ундан қандай фойдаланаяпмиз, мавжуд потенциал самарадорлигини ошириш йўлида қандай ишлаяпмиз, деган савол туғилади.

Келинг, бугун шулар ҳақида, бундан буён қанақа йўл тутишимиз, ишни қандай қилиб яхшилашимиз, қайта қуришни тезлаштириш, инсон омили имкониятларини тўла сафарбар этиш, меҳнат аҳли онгида ерга, бошқа бойликларга чинакам хўжайинлик туйғусини қай тарзда шакллантириш хусусида очиқ фикрлашиб олайлик.

Пахтачилик республика экономикасининг асосий тармоғи эканлиги билан фахрланамиз. Ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, нафақат деҳқонлар, балки республиканинг барча меҳнаткашлари фаровонлиги шу соҳадаги муваффақиятларимизга боғлиқ.

Халқимиз суғориладиган деҳқончиликда, пахта етиштиришда бой тажриба тўплаган. Одамларимиз умумдавлат аҳамиятига эга бўлган оқ олтинни сўнмас меҳр-муҳаббат, жўшқин қалб, беҳад эътиқод, зўр ихлос, тоза виждон билан, куч-қувватларини, билим ва маҳоратларини сира аямай етиштирадилар. Бунинг учун уларга минг раҳмат!

Бироқ, пахтачилик ривожидаги сусткашлик нафақат республика, шу билан бирга бутун мамлакат экономикасига сезиларли таъсир кўрсатди. 1984—1986 йилларда республика бўйича ўрта ҳисобда 5 миллион 200 минг тонна, яъни бундан ўн йил олдинги миқдорда хом ашё етиштирилди. 1986 йилда ҳар гектардан бор-йўғи 24,3 центнер пахта олинди. 307 колхоз ва совхоз ёки хўжаликларнинг тўртдан бир қисмида ҳосилдорлик 20 центнер ва ҳатто бундан ҳам кам бўлди. 132 пахтакор райондан фақат 54 таси планни бажарди, 508 хўжалик, 13 минг бригада маррага етмай қолди.

Бу рақамларни эсда сақлаб қолинг ва мағзини чақинг, ўртоқлар. Қолоқликнинг асосий сабаблари маълум: деҳқончиликда илмий асосланган усуллар, айниқса пахта-беда алмашлаб экиш қониқарсиз аҳволда.

Ҳозир пахтакор хўжаликларда экин майдонларининг 70—80 процентида ғўза ўстирилмоқда. Бедазорлар эса илмий асосланган 30—35 процент ўрнига бор-йўғи 16 процентни ташкил этади. Пахтазорларнинг фақат 4—4,5 проценти бедапоялар ўрнида жойлашган. Кўриниб турибдики, чигит 18—20 йил мобайнида бир ернинг ўзига экилаверади, аксарият колхоз ва совхозларда эса алмашинув умуман рўй бермаётир. Гўё бечора тупроқнинг пешонасига ғўзадан бошқаси ёзилмагандай. Бундай ҳол ерда чириндининг камайиб кетишига, вилт тарқалишига, ҳосилдорликнинг пасайишига ва пахтадан олинадиган маҳсулотлар сифатининг ёмонлашувига сабаб бўлмоқда.

Суғориладиган майдонлар унумдорлигини пахта-беда алмашлаб экишни жорий этиш билангина ошириш мумкинлиги фанда ҳам, тажрибада ҳам исботланган. Тўғри, асосий ўрин ғўзага берилган шароитда бунга эришиш бирмунча қийин. Шунинг учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети пахтачилик комплексида экинлар структурасини такомиллаштириш, бунда пахта майдонлари салмоғи 67 процент бўлишини кўзда тутиш бўйича иттифоқ органларига таклиф киритдилар. Бизнинг илтимосимиз қараб чиқилди ва маъқулланди. Бунинг учун катта раҳмат! Энди шу беш йилликнинг ўзидаёқ пахта-беда алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш имкони бор ва биз бунга албатта эришмоғимиз лозим. Пахтачилик чинакам илмий негизда ривожлантирилмоғи зарур. Бошқа йўл йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас.

Лекин, ўртоқлар, шахсан ўзимизга боғлиқ долзарб масалалар ҳам тўлиб-тошиб ётибди. Масалан, уруғчилик ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилгани, ҳатто оддийгина масалалар ҳал этилмай пайсалга солинаётгани ишга жиддий зиён етказмоқда. Биринчи класс уруғлик чигит жуда кам тайёрланмоқда, навлар аралашиб кетмоқда, оқибатда уларнинг фойдали сифатлари тамомила йўққа чиқмоқда.

Марказий Комитет бундай аҳвол билан мутлақо келиша олмайди. Биз колхоз ва совхозларнинг раҳбарларидан уруғчилик масаласида ғоят юксак масъулият сезишни, партия комитетларидан эса бу иш устидан доимий назорат ўрнатишни талаб қиламиз. Пахтачиликда нафақат миқдор, балки сифат кўрсаткичлари ҳам уруғчиликдаги қатъий тартиб-интизомга боғлиқ эканлигини ниҳоят тушуниб етиш керак. Бу фикр биргина пахтага эмас, дон, шоли, маккажўхори, беда ва бошқа экинларга ҳам тааллуқли.

Селекция ишларида рўй берган қолоқлик пахтачиликка катта зарар келтирди. Олимларнинг кўпсонли гуруҳи тўқимачилик саноати талабларига мос тушадиган серҳосил навлар яратиш ҳақида ваъда қилиб келмоқда, аммо қуруқ гапдан нарига ўтилмаётир. Шундай экан, биз улардан янги асл сортлар қачон рўёбга чиқарилади, деб сўрашга ҳақлимиз.

Пахтачилик йўналишидаги барча бутуниттифоқ институтлари республикамизга, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими ихтиёрига берилган бир пайтда уларнинг фаолиятини тубдан кучайтириш, бугунги кун талабларига батамом бўйсундириш лозим.

КПСС Марказий Комитети қарорида ғўза навларини жойлаштиришдаги тартибсизликлар учун республика ҳаққоний танқид қилинди. Чиндан ҳам бу масалада ўзбошимчалик ва тартибсизликка йўл қўйилмоқда. Пахта тозалаш заводларига хом ашё етказиб берувчи хўжаликларда кўпинча бештагача селекция навлари етиштирилмоқда, районларнинг 60 процентида уч хил ва бундан зиёд, хўжаликларнинг 45 процентида икки хилдан ортиқ навлар ўстирилмоқда. Айниқса Сурхондарё, Қашқадарё, Фарғона областларида жиддий нуқсонлар рўй бермоқда. Наманган, Самарқанд, Навоий, Андижон областларида районлаштирилмаган ва текширилмаган навларни ўзбошимчалик билан келтириб экиш ҳоллари тез-тез учрайди. Хўжаликларда у ёки бу нав экилган майдонларни ҳеч бир асоссиз кенгайтириш ё бўлмаса камайтириш каби интизомсизлик кузатилмоқда. Масалан, Бухоро областида 1984 йилда «Тошкент-I» нави 77 минг гектарни эгаллаган, 1985 йилда 16 минг гектарга камайтирилган бўлса, 1986 йилда яна 67 минг гектарда жойлаштирилди. Хўш, бунинг кимга фойдаси бор, бунақа ўзибўларчилик ва интизомсизликка қачон чек қўйилади? Фикримизча, бундай ҳолларнинг ҳар бирида айбдор аниқланиши, унга нисбатан албатта чора кўрилиши керак.

Агротехниканинг ҳатто оддий талаблари бузилаётгани хўжаликларга катта зарар етказмоқда. Бундай қараганда, технология жараёнларининг ҳаммасини қойил қилиб, ўз вақтида, сифатли бажариш учун барча имконият мавжуд. Лекин афсуски, бунга риоя этилмайди. Масалан, ерни тайёрлаш, экиш, ишлов бериш, суғориш муддатлари кечиктириб юборилади. Ёки чигитни аниқ миқдорда экиш, ғўзани пуштада ўстириш, бегона ўтларга, заркунандаларга қарши курашнинг табақалаштирилган усулларини қўллаш, культивацияни, жўяк олишни, озиқлантириш ва бошқа тадбирларни вақтида бажаришга нима халақит беради, деган савол туғилади. Жавоб оддий: интизомнинг бўшлиги, ташкилотчилик етишмаслиги ишга тўғаноқ бўлмоқда.

Минерал ва маҳаллий ўғитларнинг деҳқончиликдаги аҳамияти маълум. Аксарият хўжаликларда улардан самарали фойдаланилмоқда, ҳар килограмм азот ҳисобига 15—17 килограмм пахта етиштирилмоқда. Афсуски, ҳамма жойда ҳам аҳвол бундай эмас.

Бизда ўғитларни қўллаш билан шуғулланувчи агрохимия лабораториялари, илмий-тадқиқот муассасаларининг кенг тармоғи вужудга келтирилган. Колхоз ва совхозларда бу ишга мутасадди мутахассислар бор. Шунга қарамасдан кўпгина хўжаликларда ўғитлардан экиннинг тўйимли элементларга эҳтиёжи ҳисобга олинмасдан тахмин-таваккалчасига фойдаланилади. Оқибатда эса улар ҳаддан ташқари ортиқча сарфланади, ҳосил таннархи ошиб кетади.

Мана, баъзи мисоллар. Уйчи районида бир тонна пахта етиштиришга 71 килограмм азот ишлатилиб, ҳосилдорлик гектар бошига 35 центнерни ташкил этди. Учқўрғонда эса ана шунча ҳосил олишга бир ярим баравар кўп азот сарф қилинди. Қани айтинг-чи, бунинг ҳисоб-китобини юритадиган бригадир, раис, директор, айниқса агроном борми ўзи? Қачонгача кўзни юмиб, фойда ва зиённи ўйламай ишлаймиз?

Калий ўғити мавжуд бўла туриб уни талаб қилинганидан икки ҳисса кам ишлатиш ҳоллари оз эмас. Шу тариқа оддий тартиб-қоидани бузиб қўйишади-ю, саноат учун биринчи нав пахта салмоғи кескин камайиб кетаётгани сабабини қидириб бош қотиришади. Бунинг ўрнига чуқур ўйлаб, ақл-идрок билан ишлаш мумкин эмасми, ахир!

Агросаноат давлат комитети ва хўжаликлар мутахассисларининг бурчи ўғитларни тақсимлашнинг илмий асосланган тартибини адолатли, қатъий йўлга қўйиш, уларни ҳар қайси даланинг тўйимли озуқаларга талабини назарда тутиб ишлатишга эришишдан иборат. Бунда хатога йўл қўйиш ярамайди.

Республикада пахтачиликни ривожлантиришга ижодий ёндашаётган тажрибакорлар оз эмас. Чиноз районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози (правление раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. Ф. Саулькин, партия ташкилотининг секретари К. Каранчалов ўртоқлар) ҳақида алоҳида гапирмоқчиман. Бу ерда ўтган йили ҳар гектардан 41 центнер ҳосил олинди, хом ашёнинг 80 процентдан зиёди машиналарда терилди. Шунинг учун ҳам план 26 сентябрдан 9 октябргача бўлган қисқа даврда, яъни 14 иш кунида бажарилди. Пахтачиликда рентабеллик 59 процентга етди.

Гурлан районидаги «Коммунизм» колхози (правление раиси А. В. Ким, партия ташкилотининг секретари Р. Худойберганова ўртоқлар) ҳар гектардан 41,6 центнер, Қумқўрғон районидаги «Москва» колхози (Р. Чориев, С. Бобомуродов ўртоқлар) 40 центнер, Сирдарё районидаги «Ленинград» колхози (Қ. Синдоров, М. Товбоев ўртоқлар) 37 центнер, Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози (М. Исматов, Т. Бозорбоев ўртоқлар) 34,4 центнер, Пахтакор районидаги «Пахтакор» совхози (М. Маъмуров, Х. Жидилов ўртоқлар) 28,5 центнер, Нишон районидаги Усмон Юсупов номли совхоз (И. Фармонов, Х. Абдуназаров ўртоқлар) 30,6 центнердан ҳосил етиштирдилар.

Бугун биз пахтачилигимиз пешқадамларига, моҳир деҳқонларга, ажойиб тажрибакорларга ташаккур изҳор этамиз, уларнинг сафи кенгайсин, деймиз.

Афсуски, ўртоқлар, илғорлар соясида нима кўп — қолоқлар кўп. Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Навоий, Қашқадарё областларидаги аксарият хўжаликларда ҳар гектардан 10—15 центнер пахта олинмоқда. Баҳористон, Муборак, Усмон Юсупов, Навбаҳор, Меҳнатобод районларида, биласизми, айтишга ҳам тил бормайди — бир туяга юк бўладиган миқдорда, яъни 8—13 центнер пахта етиштирилди. Орияти бўлган одам буни ернинг умрини беҳуда ўтказиш, сувни бекорга оқизиш, ўғитни ҳавога совуриш, техникани мақсадсиз юргизиш, кучни бўлмағурларча ишлатиш деб баҳолайди. Шунга қарамасдан район партия комитетлари хотиржам, райижрокомлар хотиржам, РАПОлар хотиржам, раис, директор, партком секретари хотиржам. Гўё фавқулодда ҳодиса рўй бермагандай. Йўқ, биродарлар, бунақаси ярамайди. Энди хотиржамлик, беғамлик кетмайди, ё ишлаш ёки ўринни ишлайдиганлар учун бўшатиб қўйиш керак.

Қишлоқ хўжалиги самарадорлиги аввало меҳнат унумдорлиги ва рентабелликнинг юксак даражаси билан белгиланади. 1986 йилда республикада ҳар бир ишловчи ҳисобига етиштирилган маҳсулот иттифоқда эришилган ўртача кўрсаткичга нисбатан 57 процентни ташкил этди, холос. Ўзбекистон бу жиҳатдан қардош республикалар ўртасида ўн тўртинчи ўринни эгаллайди.

Бунинг асосий сабабини комплекс механизациялаш ниҳоясига етказилмагани, унумсиз қўл меҳнатига барҳам берилмагани, хўжалик ҳисобига, коллектив ва оила пудратига тўла-тўкис ўтилмаганидан қидирмоқ керак.

Тадқиқотларга қараганда, техникавий қуролланишнинг ҳозирги даражасида, мавжуд механизмлардан яхши фойдаланилганда, ҳисоб-китобнинг оддий қоидаларига риоя қилинганда ҳам пахта етиштиришга кетадиган сарф-харажатларни 25—30 процент камайтириш мумкин.

Масалан, техниканинг, аввало терим машиналарининг ишлатилишини олиб қарайлик. Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида (Р. Каримов, А. Маслов ўртоқлар) пахта ва кўрак териш агрегатлари, ерга тўкилган ҳосилни йиғиб олувчи механизмлар тўла ишга солиниб, 1986 йилда хом ашёнинг 91 проценти қўл кучисиз йиғиштириб олинди. Совхозда ҳар ишловчига 5 гектар, қатор бўлимларда ҳатто 7 гектар майдон тўғри келишига қарамай четдан ёрдамчилар чақирилмади. Бир гектар ерга меҳнат сарфи 400 киши-соатига камайтирилди, ҳар ишловчи ҳисобига 8.600 сўмлик ёки республикада эришилган ўртача кўрсаткичдан 2,2 ҳисса кўп пахта етиштирилди.

Техникани тўғри, самарали, ишнинг кўзини билиб ишлатиш намунасини кўрсатаётган бошқа илғорлар ҳам бор.

Бироқ кейинги йилларда теримни механизациялашга зўр бериш ўрнига мактабларнинг ўқувчиларини, студентларни, корхоналар, ташкилотларнинг ходимларини йиғимга ёппасига жалб этишдек эски йўлни тутаётган, жонини койитишни истамаётган хўжалик раҳбарларига нисбатан келишувчилик қилинмоқда. Худди шундай кайфият оқибатида ўтган йили машиналар билан ҳосилнинг атиги 40 проценти, кўпгина районлар ва областларда эса бор-йўғи 10—25 проценти йиғиштирилди. Бухоро областида машина терими салмоғи 9 процентни, Самарқанд, Фарғона областларида 26 процентни ташкил қилди, холос. Шофиркон районида (район партия комитетининг секретари А. Р. Мўминов, райижроком раиси Н. Р. Умаров, РАПО кенгаши раиси Қ. Аҳмедов ўртоқлар) ҳосилнинг фақат 4 проценти, Бухоро районида (А. В. Альмеев, А. Абдураҳмонов, М. Латипов ўртоқлар) 5,2 проценти, Қамаши районида (Т. Н. Нуриддинов, Р. Бозоров, Ю. Давронов ўртоқлар) 9 проценти, Сариосиё районида (А. А. Аҳмедов, А. Суннатов ўртоқлар) 10 проценти агрегатларда терилди.

Уят бу, шармандалик бу! Ахир шу масалада озмунча гапирилдими? Техникани сотиб олиш ва сақлашга катта-катта маблағ сарфлаган ҳолда уларнинг умрини бекор ўтказишни партия йўлига, халқ манфаатларига қарши чиқиш деб баҳоламоқ керак. Бунинг айбдорлари масъулиятсизлик учун албатта жавоб беришлари зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг йиғим-теримни механизациялаш масаласидаги йўли аниқ ва ўзгармасдир. Бутун оғирликни машиналар елкасига юкламасдан туриб пахтачиликни янада ривожлантириб, шаҳарлар ва район марказлари аҳолисини қишлоқ хўжалиги ишларига сафарбар этишдан воз кечиб бўлмайди. Шундай экан, 1987 йилда ҳосилнинг камида 60 процентини зангори кемаларда йиғиб олишни катта ишнинг бошланиши деб тушунмоқ керак.

Пахта осонликча етиштирилмаслигини яхши биласизлар. Бинобарин, унинг анча қисми заркунандалар, касалликлар, бегона ўтлар тарқалиши оқибатида бой берилаётганига чидаб бўлмайди. Ҳосилни ҳимоя қилишнинг агротехник, биологик, табақалаштирилган усуллари ишга солинганда бундай йўқотишни кескин камайтириш бемалол мумкин.

Биологик усулни қўллашда Наманган ва Сирдарё областларида яхши натижаларга эришилди. Кўпгина хўжаликлар заҳарли моддаларни ишлатишдан дадил воз кечдилар, шу тариқа атроф муҳитини соғломлаштириш учун қулай шароит яратдилар. Лекин бундай дорилар ҳали ҳам ҳаддан ташқари ишлатилаётганини тан олиш керак. Эндиликда бу ҳолга барҳам бериш, зарарсиз усулларга кенг йўл очаётган ташаббускорларнинг нодир тажрибаларини кенг ёйиш чораларини кўриш пайти келди.

Шу ўринда дефолиация ҳақида сўз юритмай бўлмайди. Жорий йилдан бошлаб бутифосни қўллаш мутлақо ман этилди ва жуда тўғри қилинди. Магний хлорати асосий доривор бўлиб қолди. Уни ҳам ердан туриб сепиш чорасини кўриш лозим. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳузурида тузилган махсус марказ ҳам янги, инсон учун хавфсиз, таъсирчан дефолиантлар яратишини деҳқонлар сабрсизлик билан кутмоқдалар.

Бу йилги шароитда ғўза парваришини намунали уюштириш, шу йўл билан экин ривожидаги қолоқликни бартараф этиш, планнинг сўзсиз бажарилишини таъминлайдиган миқдорда ҳосил етиштириш пахтакорларимизнинг муқаддас вазифасидир. Шу муносабат билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети зарбдор икки ойлик эълон қилади. Бу даврда теримга тайёргарликни ҳам кучайтириш, машиналар ремонтини яқин кунларда тамомлаш, уларни икки сменада ишлатиш учун кадрлар билан тўла таъминлаш зарур. Қабул пунктлари ва пахта тозалаш заводларини намунали ҳолга келтириш лозим.

Республикада қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши структурасини такомиллаштириш соҳасида катта тадбирлар амалга оширилмоқда, у тобора кўпқиррали ва кўптармоқли бўлиб бормоқда. Дончилик, чорвачилик, мева-сабзавотчилик ва озуқакорликни ривожлантиришга эътибор кучайтирилмоқда.

Тоза шудгор ўтказиладиган майдонларни кенгайтириш ва интенсив технологияларни жорий қилиш ҳисобига баҳорикорликда дон етиштиришнинг салмоғини ошириш чоралари кўрилмоқда. Қамаши районидаги Карл Маркс номли совхоз тажрибаси лалмикорлик шароитида ҳам республикада эришилган ўртача даражадан бир ярим—икки баравар кўп буғдой ва арпа ҳосили олиш мумкинлигини исботлади. Масалан, бу йил ана шу хўжалик бўйича ҳар гектардан 15 центнердан зиёд дон етиштирилди.

Бироқ умуман ғаллачиликдаги аҳвол яхши эмас. Ердан фойдаланишда жиддий тартибсизлик ҳукм сурмоқда. Илғорлар тажрибаси деярли оммалаштирилмаяпти. 1986 йилда гектаридан бор-йўғи 31 центнер маккажўхори дони етиштирилганини қониқарли дейиш мумкинми, ахир! Ўтган йилнинг охирида Михаил Сергеевич Горбачев Тошкентга келиб биз билан суҳбатлашганида бу рақамни тилга олишдан хатто уялган эдик. Баъзи областларнинг кўрсаткичлари янада ёмон: Қорақалпоғистонда ҳар гектардан 9 центнер, Навоийда 14,5 центнер, Жиззах ва Қашқадарёда 23 центнердан маккажўхори дони етиштирилди. 159 колхоз ҳамда совхозда ҳосилдорлик лоақал 10 центнерга етмади. Ёки шолини олайлик: республика бўйича гектар бошига 33 центнердан ошмади. Қорақалпоғистоннинг ихтисослаштирилган хўжаликларида ҳам олинган ҳосил 28 центнерда тўхтаб қолганлигига нима дейсиз.

Кўриниб турибдики, бу масалада ҳам бизни бекорга танқид қилишмаяпти. Бундай аҳволдан жиддий хулоса чиқариш, ҳар бир хўжаликда дон етиштиришни кўпайтириш имкониятларини қидириб топиш зарур. Бошоқли экинлар, маккажўхори ва шолидан мўл ҳосил олиш учун кураш пахтадан юқори ҳосил етиштириш йўлидаги курашдан кам бўлмаслиги керак. Ҳа, шундай, эндиликда ҳамма тармоқларга бир кўз билан қараш талаб этилади. Шу мақсадда интенсив технологиялар йўлини маҳкам тутиш лозим. Қардош Қирғизистоннинг Ўш области маккажўхорикорлари эришган натижа бунинг ёрқин мисолидир. Республикамизнинг масъул ходимларидан бир гуруҳи Ўшга бориб келди. Энди улар ўрганилган тажрибани кенг ёйишлари керак.

Бизда мевачилик ва сабзавотчиликка ихтисослаштирилган колхоз ҳамда совхозларнинг кенг тармоғи вужудга келтирилган. Бу йил 3 миллион 600 минг тонна мева, сабзавот, қовун-тарвуз ва узум тайёрлаш, шундан 1 миллион 200 минг тоннасини умумиттифоқ фондига жўнатиш мақсад қилиб қўйилган. Бу эса аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилашдек хайрли ишга салмоқли ҳисса бўлиб қўшилади.

Кўпгина хўжаликлар ишлаб чиқаришни тўғри ташкил этиб мўл ҳосил олмоқдалар, планларни ошириб бажармоқдалар, иқтисодий кўрсаткичларни яхшиламоқдалар.

Бироқ мева-сабзавотчилик учун ғоят қулай табиий шароитлардан, бақувват потенциалдан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Қорақалпоғистон АССР, Сирдарё ва Навоий областларида ўтган йили ҳар гектардан 60 центнерга етар-етмас картошка, 100 центнер атрофида сабзавот, 40 центнердан камроқ мева олинди. Шу ҳам иш бўлди-ю, шу ҳам деҳқончилик бўлди-ю! Бундан кўра қўлни қовуштириб ўтиравериш яхши эмасми, ахир!

Қўриқдаги боғдорчилик-узумчилик совхозларининг аҳволи айниқса ёмон. Сарфланган катта-катта маблағлар самарасиз кетмоқда. Арнасой районидаги Гречко номли совхоз бунинг яққол мисоли бўла олади. Ундан ҳеч қандай фойда кўрилмаяпти. Боғ ва токзорларда ҳукм сураётган тартибсизликлар, сийрак жойларни тўлдириш ишлари чўзилаётгани бизни жиддий ташвишлантирмоқда. Камҳосил дарахтлар ўрнига юқори ҳосилли навларни ўтказиш, данакли мевани кўпайтириш имкониятларидан фойдаланилмаяпти.

Ана шу масалада катта нуқсонларга йўл қўйганликлари учун республика ўрмон хўжалиги раҳбарларига нисбатан қандай чоралар кўрилганини биласизлар. Тармоқда хўжасизлик илдиз отиб кетаётганлиги сабабли министр ва унинг биринчи ўринбосари ишдан олиб ташландилар, уларга қаттиқ партиявий жазо берилди.

Марказий Комитет бундан буён ҳам худди шундай қатъий сиёсатни ўтказаверади.

Теплица хўжалигини кескин ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш зарур. Республикада 300 гектар ана шундай иншоот вужудга келтирилган. Аммо унинг ҳар бир квадрат метридан бор-йўғи 8 килограмм атрофида, яъни имкониятдагидан 3 баравар кам сабзавот олинмоқда. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида етиштирилаётган ҳосил 3—4 килограммдан ошмайди. Анча қимматга тушадиган теплицалардан бунчалик қониқарсиз фойдаланилаётгани билан муроса қилиб бўлмайди. Агросаноат давлат комитети, унинг жойлардаги органлари аҳволни тезроқ тузатиш чораларини кўришлари керак.

Колхозлар ва совхозлар, район ташкилотлари раҳбарларининг эътиборини пайкал неъматлари етиштириладиган жойларнинг ўзида маҳсулотни сақлаш базаларини вужудга келтириш, ихтисослаштирилган хўжаликларда саралаш-қабул қилиш пунктлари қуришга қаратиш лозим. Шундай йўл тутилмаса маҳсулот нобудгарчилигига, сифатнинг пасайишига барҳам бериб бўлмайди.

Бу йил боғдорчилик ва сабзавотчилик учун мураккаб келди, боғлар, сабзавот экинлари зарар кўрди. Лекин планларни бажариш имкониятлари бор. Шу кунларда юксак уюшқоқлик кўрсатиб ишлаш, тайёрлов ташкилотлари, колхозлар ва совхозларнинг аниқ-пухта ҳамкорлик қилишлари, экинлар ҳамда дарахтлар парваришини кучайтириш талаб этилади. Кечки сабзавот майдонларини кенгайтириш, белгиланган норматив асосида маҳсулотни яхши сақлаш чораларини кўриш зарур.

Ернинг мелиоратив ҳолати республикамиз учун ғоят муҳим ва ҳаётий масала ҳисобланади. Маълумки, суғориладиган деҳқончиликни ривожлантиришда сув хўжалиги ҳамда планлаштириш органлари жиддий хатоларга йўл қўйган эдилар. Мелиорация ишлари сифатининг пастлиги, қурилишлар комплекс олиб борилмаганлиги, хўжасизлик ҳукм сургани оқибатида суғориладиган майдонларнинг анча қисми капитал ремонтга, реконструкциялашга муҳтож бўлиб қолди. Ирригация тармоқларидан фойдаланиш хизмати ҳам яхши ташкил этилмаган.

Ҳозирги пайтда эскидан суғориб келинган қарийб 600 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш талаб қилинади. Мушкул аҳволдан қутилиш учун КПСС Марказий Комитетининг ана шу масалага доир қарорини оғишмай бажариш лозим. Бу ҳужжатда мелиорациялаш мақсадларига ажратилган капитал маблағларнинг камида 70 процентини ерларни реконструкциялаш, сифатини яхшилаш, сув манбаларидан тежаб-тергаб фойдаланишга сарфлаш кўзда тутилган.

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Главсредазирсовхозстрой, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари илгари мисли кўрилмаган миқёслардаги қайта қуриш ишларини ғоят қисқа муддатларда бажаришлари керак. Янги ерларни ўзлаштиришга мўлжалланган қудратли индустрия, барча қурилиш қувватлари ана шу йўналишга батамом мослаштирилиши ва сафарбар этилиши зарур. Республика Агросаноат давлат комитети сув хўжалиги органлари билан биргаликда ажратиладиган маблағларни областлар ўртасида, областларда эса районлар бўйича тақсимлаб чиқиши, реконструкциялашни албатта йўлга қўйиши, шу тариқа эскидан суғориб келинаётган майдонларнинг сув таъминотини ошириш, мелиоратив ҳолатини яхшилаш чораларини кўриши керак. Бу ишни кенг кўламда, комплекс тарзда, танаффуссиз олиб бориш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг қарори қабул қилинганига икки ойдан ошди. Лекин унинг ижросини таъминлашга мутасадди ҳисобланган кўпгина ходимлар бу ишга астойдил киришганлари йўқ, беҳуда хаёл суриш давом этмоқда.

Ерни тартибга келтириш бизнинг муқаддас бурчимиздир. Бу ишда ҳеч мустасносиз барча қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги ташкилотлари, ҳар бир колхоз ҳамда совхоз бевосита қатнашмоғи шарт. Шу ниятда ажойиб миллий анъаналаримизни ишга солсак, ерни «даволаш» йўлида умумхалқ ҳашари эълон қилсак хайрли ташаббус бошлаган бўлардик. Шу ўринда яна бир гапни айтиб ўтмоқчиман: кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари нуқул давлат ёрдамига кўз тикиб, мелиорацияга ўз ҳисобларидан маблағ ажратмасликка ўрганиб қолишган. Бу мутлақо нотўғри, бунақа қарамлик ва текинхўрликка барҳам бериш керак.

Суғориш ва коллектор-зовур тармоқларидан фойдаланишни яхшилаш, сув хўжалиги ремонт-эксплуатация хизмати ходимларининг пировард натижалар учун масъулиятини ошириш мақсадида ўтган йили 13 районда хўжалик ҳисобида ишловчи суғориш тармоқлари бошқармалари тузилган эди. Уларнинг фаолияти яхши самара бермоқда. Демак, бу ишни дадил давом эттириш, яқин вақт ичида бундай бошқармаларни ҳар бир районда вужудга келтириш зарур.

(Давоми 3-бетда).

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ ИМКОНИЯТЛАРИДАН ТЎЛИҚРОҚ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

(Боши иккинчи бетда).

Халқимизда «Сув зар — сувчи заргар», «Сувчи — экинни яшнатувчи» деган ҳикматлар бор. Афсуски, кейинги йилларда бу касбга эътибор сусайиб кетди. Сувчилар етишмаяпти. Бунга сабаб шуки, унинг меҳнати дуруст рағбатлантирилмаяпти. Ёшларни сувчиликка жалб этиш билан ҳеч ким шуғулланмайди. Хуллас, ҳамма иш ўз ҳолига ташлаб қўйилганки, бу нуқсонни дарҳол тузатиш шарт.

КПСС Марказий Комитетининг қарорида республикамизда чорвачиликни ривожлантириш даражаси ниҳоятда паст эканлиги жуда тўғри кўрсатиб ўтилган. Буни биз чин қалбдан, партиявий принципиаллик билан тан оламиз. Ҳақиқатан ҳам тармоқдаги аҳвол Озиқ-овқат программаси талабларига, аҳолининг чорвачилик маҳсулотларига бўлган ва тобора ошиб бораётган эҳтиёжларига жавоб бермайди. Бунинг сабаби шундаки, кўпгина раҳбарлар, жумладан партия комитетларининг секретарлари ўз фаолиятлари асосан пахтачиликдаги кўрсаткичларга қараб баҳоланади, деб ҳисоблайдилар. Бу — нотўғри фикр, мутлақо хато, ҳатто хавфли йўл.

Чорвачиликда бирмунча ижобий силжиш рўй берганлигини адолат юзасидан айтиб ўтиш керак. 1986 йилда маҳсулот тайёрлаш планлари бажарилди. Жорий йилнинг биринчи ярмида гўшт харид қилиш плани 110 процент, сут 105 процент, тухум сотиш топшириғи 104 процент адо этилди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ишлаб чиқариш суръатлари ошди.

Тошкент, Фарғона областлари, Оҳангарон, Бувайда, Олтинсой ва бошқа қатор районлар яхши кўрсаткичларга эришдилар.

Шу билан бирга ҳамма жойда ҳам ўсиш сезилмаяпти. Қашқадарё области бир ярим йилда давлатдан 3,5 минг тонна гўшт, 12 минг тонна сут, Самарқанд области 8 минг тонна сут қарздор бўлиб қолдилар.

Чорвачилик маҳсулдорлиги жиҳатидан республика мамлакатда ҳамон охирги ўринлардан бирини эгаллаб турибди. Ўтган йили ҳар сигирдан соғиб олинган сут 2.136 килограммни ташкил этди. Хўжаликларнинг 46 процентида бу кўрсаткич 2.000 килограммга, ҳар тўрт колхоз ва совхознинг бирида 1.650 килограммга ҳам етмади. Бундай хўжаликлар Қорақалпоғистон АССР, Қашқадарё, Самарқанд, Бухоро областларида айниқса кўп. Бу йил ҳам [illegible] жиддий яхшиланиш сезилмаяпти. Жиззах областида биринчи ярим йилликда ҳар сигирдан соғилган сут 15 килограммга камайиб кетди, Сирдарё областида ҳам шундай аҳвол рўй берди. Бўрдоқига қўйилган молларнинг семириши талаб даражасида эмас, кўпчилиги енгил вазнда гўштга топширилмоқда. Ориқ молларнинг хўжалик ички эҳтиёжлари учун сўйиб юборилишига йўл қўйилмоқда.

Чорвачилик комплексларини қурилишига давлатнинг ва колхозларнинг катта-катта маблағлари сарфланганлиги маълум. Бироқ улар моллар билан тўлдирилмаганлиги оқибатида қорамол ва чўчқа гўшти етиштиришга мўлжалланган қувватларнинг 67 процентидан, сут етиштиришда 64 процентидан, бройлер паррандачилик фабрикаларининг 59 процентидан, тухум етиштирувчи қувватларнинг 75 процентидангина фойдаланилмоқда. Бундай хўжасизликка тоқат қилиб бўлмайди, аҳволни тезроқ тузатиш талаб этилади.

Наслчилик ва зооветеринария ишлари савияси паст. Республикага ҳар йили кўплаб зотли ёш моллар келтирилади-ю аммо сигирлар сони секин ўсмоқда, уларнинг насли яхшиланмаяпти. Кейинги ўн йилда Андижон областига 20 минг зотли ғунажин келтирилганига қарамай шу даврда сигирлар сони атиги 3 минг бошга ошган. Бошқа қатор областлардаги манзара ҳам бундан қолишмайди.

Ана шундай сабабларга кўра биринчи ярим йилликда 539 хўжалик мол ва парранда гўшти сотиш планини бажармади ёки 12,5 минг тонна гўшт кам етказиб берилди. 459 колхоз ва совхоз сут сотиш топшириғини уддиролмади ёки давлатга 16,5 минг тонна сут топширилмай қолди. 395 хўжаликда тухум сотиш плани тўлмади.

Айтинг-чи, бундай қолоқликка қачон барҳам берамиз, ўртоқлар? Қарздорлик ботқоғидан қачон чиқилади? Қайта қуриш қани, янгича ишлаш қаёқда қолди? Бу саволлар устида ҳар бир раҳбар жиддий ўйлаши ва аниқ жавоб бериши керак.

Қоракўлчиликда покланиш жараёни бошланди. СЖКдан воз кечилгани қўйчивонларнинг кайфиятини яхшилади. Лекин ҳозирча сезиларли силжиш рўй бермаётир. Бу йил ҳар 100 совлиқдан олинган қўзилар ўтган йилдагига нисбатан 8 та камайди, уларни ўстиришга қолдириш озайди. Яйловлар ҳолати билан ҳеч ким жиддий қизиқмайди. Қўйининг ва чўпоннинг тақдири ҳамон об-ҳавога боғлиқ бўлиб қолмоқда.

Йилқичилик, туячиликни ривожлантириш, қуёнлар ва мўйнали ҳайвонларни кўпайтиришга етарли эътибор берилмаяпти. Аслида эса буларнинг ҳар қайсисини етти хазинанинг бири деб аташ мумкин.

Аҳолини чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлашда корхоналар ва ташкилотларнинг ёрдамчи, колхозчилар, совхоз ишчиларининг шахсий хўжаликлари салмоқли ўрин эгаллайди.

Шахсий хонадонларда мол боқиш тартиби қайта қараб чиқилди ва аввалги норма оширилди. Шунга қарамасдан жорий йилнинг бошида қишлоқлардаги хонадонларнинг 18 процентида умуман мол йўқлиги, 25 процентида қорамол, 38 процентида сигир сақланмаётганлиги аниқланди. Тошкент, Андижон, Наманган областларидаги шахсий хўжаликларнинг ярмидан кўпроғида сигир умуман йўқ. Сабаб шуки, колхоз ва совхозлар уларга емиш ажратмаяптилар. Бундай аҳволга чек қўйиш керак. Молсиз ҳовлида файз-барака бўлмайди. Ота-боболаримиз қўй-эчки, сигир-бузоқ сотиб олиш ниятида бир бурчакка қозиқ қоқиб қўйишни ҳам яхши ният деб билишган. Наҳотки буни унутган бўлсак!

Министрликлар, идоралар, маҳаллий органлар корхона ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликларига эътибор бермай қўйдилар. Кейинги уч йилда уларнинг сони анча қисқарди, бинобарин сут ва гўшт етиштириш ҳажми озайди. Чунки ер майдонлари, маблағлар ажратиш, кредит бериш, машина-ускуналар билан таъминлаш масалалари ҳал этилмаяпти.

Партия комитетлари, совет ва хўжалик органлари бу масалада тартиб ўрнатишлари, ёрдамчи ва шахсий хўжаликларнинг равнақ топиши учун ҳамма чораларни кўришлари зарур.

Чорвачиликдаги қолоқликнинг асосий сабабини озуқа етиштиришга нотўғри муносабатда бўлинаётганидан қидириш керак. Сўнгги ўн йилда колхоз ва совхозларда сигирлар сони 30 процент кўпайгани ҳолда озуқа тайёрлаш 12 процент ортди, холос.

Озуқа экинлари майдонидан ёмон фойдаланилмоқда. Ўтган йили ҳар гектардан бор-йўғи 46 центнер, Жиззах, Самарқанд, Хоразм областларида эса 30 центнердан 37 цетнергача озуқа бирлиги етиштирилди. Бунинг ансича илғорлар, тажрибакорлар 80—100 центнерга етказиб озуқа бирлиги олмоқдалар, ишни қойил қилмоқдалар.

Шуни ҳам назарда тутиш керакки, емишни кўпайтириш бир гап, лекин сифатини яхшилаш, тежаб-тергаб сарфлаш бутунлай бошқа гап.

Агросаноат давлат комитети, унинг жойлардаги органлари, колхоз ҳамда совхозларнинг раҳбарлари моллар парваришини, зооветеринария ва наслчилик ишларини тубдан яхшилашлари, интенсив технологияларни, хўжалик ҳисобини дадил жорий этишлари, чорвадорларнинг ўз меҳнатлари натижасидан манфаатдорликларини таъминлашлари, ҳақ тўлашни такомиллаштиришлари зарур.

Партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижрокомлари 1987—1990 йилларга мўлжалланган «Озуқа», «Гўшт», «Сут», «Парранда» деб номланган, аниқ мақсадга қаратилган программалар ижроси устидан доимий назорат ўрнатишлари керак. Шу асосда беш йиллик охирига бориб ҳар гектар ердан олинадиган озуқа бирлигини 80 центнерга, ҳар сигирдан соғиладиган сутни 3.000 килограммга, гўштга топшириладиган қорамолнинг ўртача тирик вазнини 420 килограммга етказиш вазифаси турибди. Бу катта иш, оғир иш, лекин уни бажариш шарт.

Ўртоқлар!

Республикада қишлоқ хўжалиги муаммолари бўйича 50 га яқин илмий тадқиқот, лойиҳа-конструкторлик муассасалари, олий ўқув юртлари иш олиб бормоқдалар. Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, ўсимликларни ҳимоя қилиш институти ва бошқа айрим коллективлар яхши ном қозонмоқдалар. Лекин умуман олганда тадқиқотлар самараси пастлигича қолмоқда, институтлар ўз фаолиятларини ишлаб чиқариш билан мустаҳкам боғламаётирлар, пахтачиликни ва бошқа соҳаларни интенсивлашнинг энг муҳим муаммолари ечилмай қолмоқда.

Агросаноат комплекси олимлардан пахта, дон, озуқа ва сабзавот экинларининг янада серҳосил навларини, барча тармоқлар учун интенсив технологияларни, юқори унумли терим машиналарини, тупроқ унумдорлигини, чорвачилик маҳсулдорлигини оширувчи, бошқарув механизмини такомиллаштирувчи, хўжаликларнинг ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтишларини тезлаштирувчи илмий тавсияларни кутмоқда.

Фан билан қишлоқ хўжалигини бир-бирига қўшиб, уйғунлаштириб юбориш зарурати партия сиёсатидан, давр талабидан келиб чиқмоқда. Шундай экан, ўсимликларни ҳимоя қилиш, сабзавот экинлари ва картошка селекцияси ҳамда уруғчилиги, пахтачилик, чорвачилик, пиллачиликни механизациялаш билан шуғулланувчи илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаларини вужудга келтириш, шунингдек пахтачилик селекцияси бўйича идоралараро илмий марказни тузиш масалаларини пайсалга солмай ҳал этиш зарур. Республика Агросаноат давлат комитети, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими базавий хўжаликлардаги ишларни тубдан яхшилашлари, уларни фан ютуқлари ва илғорлар тажрибасининг кенг ёйишнинг чинакам мактабларига айлантиришлари керак.

Агросаноат комплексида пировард маҳсулотни олишда қайта ишлаш саноати муҳим ўрин эгаллайди. Унинг зиммасига аҳолини озиқ-овқат, халқ хўжалиги кўпгина тармоқларини эса хом ашё билан таъминлаш вазифаси юклатилган.

Хўжаликлар ва пахта тозалаш заводларининг тола олишни кўпайтиришдан бевосита манфаатдорлиги сезиларли иқтисодий самара бермоқда. Кейинги икки йилда толанинг чиқиши 32 процентни ташкил этди. Колхоз ва совхозлар қарийб 200 миллион сўм қўшимча даромад қилдилар. Пахта тозалаш саноати яна рентабелли бўлди. Хуллас, бу тармоқда хўжалик юритишнинг иқтисодий усуллари маъмуриятчиликка нисбатан ҳеч шубҳасиз устун эканлигини қайта қуриш жараёни яна бир карра исботлади.

Шу билан бирга қайта ишлаш саноатига узоқ давр мобайнида етарли эътибор берилмаганлиги ўз касрини кўрсатмоқда. Ишлаб чиқариш фондларини янгилаш плансиз тарзда, корхоналарнинг техник ҳолатини ҳисобга олмасдан, палапартиш амалга оширилди. Ёғ-мой, сут, консерва, кондитерлик ва балиқни қайта ишлаш тармоқларида қувватлар етишмайди. Консерва, кондитерлик, нон, сут заводларининг учдан бир қисми нобоп биноларда жойлашган, улардаги ускуналар ҳам жисмоний, ҳам маънавий эскириб кетган.

Бу жиддий муаммони корхоналарни реконструкциялаш, уларни техникавий қайта қуроллантиришни жадаллаштириш йўли билан ечиш мумкин. Бундай шароитда капитал маблағларнинг асосий қисмини шу мақсадларга сарфлаш зарур. Лекин ҳамма раҳбарлар ҳам бу ҳақиқатни тушуниб етмаётирлар. 1986 йилда нонпазлик тармоғини ривожлантиришга мўлжалланган капитал маблағлар қисқартириб юборилди. 24 та нон заводини реконструкциялаш ва техникавий қайта қуроллантиришга бор-йўғи 1 миллион 900 минг сўм ажратилди, шунинг ҳам 1 миллион 300 минг сўми ўзлаштирилди, холос. Жорий йилда бу мақсадларга атиги 210 минг сўм ёки туяни чўмич билан суғоргандай ҳар бир завод ҳисобига 9 минг сўм сарфлаш мўлжалланган.

Аслини олганда Ғалла маҳсулотлари министрлиги қашшоқланиб қолган деб бўлмайди. 1987 йил учун ишлаб чиқариш объектларига мўлжаллаб қарийб 50 миллион сўм ажратилган, лекин инсофни қарангки, бунинг дарёдан томчидай қисми — фақат 0,4 проценти нон заводларини реконструкциялашга ажратилган. Бундай муносабат айрим раҳбарларнинг сўзда ўзларини қайта қуриш тарафдори қилиб кўрсатаётганликлари, амалда эса эскича ишлаётганликларини кўрсатади.

Жорий йилнинг биринчи ярмида алкоголсиз ичимликлар, минерал сувлар, кондитерлик маҳсулотлари, чой, кир совуни ишлаб чиқариш планлари бажарилмади. Кўпгина озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаб уларни четдан келтириб сотиш ҳисобига қондирилмоқда.

КПСС Марказий Комитети июнь пленумида кондитер маҳсулотлари бошқа жойлардан ташиб келингани сабабли республикамиз яна танқид қилинди. Ўтган йили қарийб 57 минг тонна конфет ва печенье келтириб сотилди. Ўзимиздаги қувватлардан эса тўла фойдаланилмаётир, бунинг учун ҳеч ким масъулият сезмаяпти.

Маҳаллий ўсимликлардан фойдаланган ҳолда қанд моддаси камроқ бўлган кондитер маҳсулотлари тайёрлашни кўпайтириш ҳақида озмунча гапирилмади. Лекин бу иш ҳали ҳам ўрнидан силжигани йўқ. Энг йирик ҳисобланган «Ўртоқ» кондитер фабрикаси четдан юбориладиган хом ашё ҳисобига ишлашни давом эттирмоқда. Мармелад ва зефир тайёрлаш учун ҳатто олма пюреси бошқа жойдан олиб келинмоқда.

Ғалла маҳсулотлари министрлиги, Ўзбекбирлашув, Савдо ва Маҳаллий саноат министрликларига қарашли нон заводларида ҳар йили қарийб 40 минг тонна миллий ширинликлар ишлаб чиқарилади. Лекин унинг тенг ярмини парварда ташкил этади. Аҳвол шу даражага бориб етдики, қаерга борсангиз, дастурхонга нуқул парварда чиқариб қўйишади. Хўш, шакарнинг асосий қисмини парвардага сарфлаш инсофданми, бошқа хил шарқ ширинликлари қаёқда қолди?

Гўшт ва сут саноатида инсон учун қимматли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ниҳоятда суст кўпайтирилмоқда.

Музқаймоқ ишлаб чиқаришни кўпайтириш имкониятларидан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Аҳоли жон бошига ишлаб чиқарилаётган бундай маҳсулот йилига бир килограммдан ошмаётир, қишлоқларда эса 200—300 граммни ташкил этмоқда. Мева шарбатлари қўшилган музқаймоқ ишлаб чиқаришни на сут заводлари, на Тошкентдаги музлатиш комбинати йўлга қўймаётир. Аслида эса қиёмлар, шарбатлар аралаштириб тайёрланадиган музқаймоқнинг 26 хили бўйича ҳужжатлар тасдиқланган.

Болаларбоп озиқ-овқатни кўпайтириш масалалари суст ҳал этилмоқда. Мева-сабзавот консерваларининг атиги 6—7 процентини болалар ассортименти ташкил этади. Буни қарангки, ана шу арзимас план ҳам кейинги уч йилда бирор марта бажарилмабди-я!

Республика Агросаноат давлат комитети, Соғлиқни сақлаш министрлиги болалар учун сутли овқатлар тайёрлашни жиддий яхшилаш ҳақида ўзаро тил топишолмаяпти. Бундай таомлар майда-чуйда ошхоналарда пиширилмоқда. Шунга қарамасдан Тошкент сут комбинатида қувватларнинг 40 процентидангина фойдаланилмоқда.

Қайта ишлаш саноатидаги аҳвол шу қадар мураккаблашдики, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроли Комитети яқинда Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат комитети системасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини тайёрлаш ҳамда қайта ишлаш жараёнида нобудгарчиликни камайтириш масаласини махсус муҳокама этди. Комитет мажлисида бирлашмалар ҳамда корхоналарнинг раҳбарларига нисбатан талабчанлик қилинмаётганлиги кўрсатиб ўтилди. Бу танқиддан тегишли хулоса чиқариш зарур.

Кейинги йилларда балиқчиликка аҳамият берилмайдиган бўлди. Сув ҳавзаларида балиқларни урчитиб кўпайтириш ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Кўллар ва сув омборларида бу иш ниҳоятда суст бормоқда. Балиқчилик хўжаликларининг ҳавзалари қувватидан фойдаланиш 60 процентдан ошмайди.

Республика Балиқ хўжалиги давлат комитети раҳбарлари, Қорақалпоғистон АССР, Самарқанд, Сурхондарё, Бухоро областларининг партия, совет ташкилотлари ҳавзаларнинг ҳар гектаридан олинаётган маҳсулот 9—12 центнердан ошмаётгани, бу эса умуман республикада эришилган даражадан 2,5 баравар кам эканлиги билан муроса қилиб келмоқдалар. Аслида эса Дамачи балиқ хўжалиги ва «Балиқчи» бирлашмасида интенсив технологияни қўлланиш туфайли ҳар гектардан 40 центнердан ошириб маҳсулот олинмоқда. Лекин бу тажрибани оммалаштириш билан ҳеч ким қизиқмаётир.

Тошкент областида балиқни қайта ишловчи завод қуриш, махсус гастроном очиш ҳақида роса ўн йилдан буён сўз юритилмоқда. Бироқ Балиқ хўжалиги давлат комитети, Ўзбекистон ССР Госплани бундан бевосита манфаатдор эканликларини намойиш қилмаяптилар. Оқибатда республика бўйича аҳоли жон бошига балиқ маҳсулотларини истеъмол қилиш иттифоқда эришилган даражадан икки баравар камлигича қолаяпти. Бундай аҳвол давом этиши мумкин эмас, қайта қуриш навбати ана шу тармоқ раҳбарларига ҳам етиб келгандир, ахир!

Ҳозирги пайтда бошқарувнинг иқтисодий усулларига, хўжалик ҳисобига, коллектив ва оилавий пудратга жуда катта аҳамият берилмоқда. Чунки бу қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш имконини яратади. КПСС Марказий Комитетининг июнь пленумида ҳам бунинг афзаллиги алоҳида таъкидланди.

Ишлаб чиқаришни бошқаришни қайта қуриш шарофати туфайли юксак иқтисодий самарадорликка эришаётган хўжаликлар республикамизда ҳам оз эмас.

Ўртоқ М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитети июнь пленумида қилган докладида Жиззах область Пахтакор районидаги Кичанов номли совхознинг коллектив пудратни, бошқарувнинг яна бир қанча самарали шаклларини жорий этиш соҳасидаги тажрибаси ҳақида батафсил фикр юритди. Шуниси диққатга сазоворки, бу ерда қайта қуриш бригадаларни пудратга, хўжалик ҳисобига ўтказишдан, бошқаришнинг цех структурасини жорий қилишдан, чек системасини қўлланган ҳолда маъмурият билан пудратчи коллективлар ўртасида ўзаро ҳисоб-китобни йўлга қўйишдан ва бошқа иқтисодий омилларга катта эътибор беришдан бошланди.

Қўрилган тадбирлар бошқарув аппаратини қисқартириш, сарф-харажатларни кескин камайтириш, бошланғич бўғинлар мустақиллигини ошириш имконини яратди. Одамларнинг ишлаш, яшаш, дам олиш шароитлари яхшиланди. Илгари катта зарар кўриб келган совхоз қисқа муддатда бақувват экономикага эга бўлди, хўжалик ҳисобига, ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга тўла-тўкис ўтди.

1986 йилда совхозда пахта етиштириш бундан аввалги икки йилдагига нисбатан қарийб 4 минг тонна, ҳосилдорлик эса гектар бошига 10 центнер ошди. План 110,4 процент бажарилди. Машиналар билан хом ашёнинг 77 проценти терилди. 80 проценти биринчи сортларга қабул қилинди. Дон, мева, сабзавот, қовун-тарвуз, гўшт ва сут етиштириш топшириқлари ошириб адо этилди. Ҳар ишловчи ҳисобига 7 минг сўмликка яқин маҳсулот ишлаб чиқарилди. 3 миллион сўмдан зиёд фойда олинди. Иш ҳақи сезиларли даражада кўпайди. Рентабеллик 38 процентга етди.

Бахмал районидаги «Партия XXIII съезди» боғдорчилик-узумчилик совхози, Норин районидаги «Коммунизм» колхозида ҳам меҳнатни ташкил этишнинг коллектив усулларидан, айниқса оила пудратидан катта наф кўрилмоқда. Бу коллективларнинг ижобий тажрибаси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми томонидан маъқулланди.

Оилавий коллективлар ғоят юксак самарадорликка эришмоқдалар. Михаил Сергеевич Горбачев Бухоро область Вобкент районидаги Калинин номли колхознинг Асад Собиров бошлиқ оиласи пудрат усулида беда етиштириб катта муваффақиятга эришганлигини алоҳида таъкидлади. Пискент районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзоси Туроб Асраевнинг пудратчи оиласи ҳозиргача бедани уч марта ўриб, ҳар гектар ҳисобига 160 центнердан пичан тайёрлади. У йил охиригача яна камида 100 центнердан озуқа ғарамлаш учун астойдил курашмоқда.

Республиканинг ҳамма жойида меҳнатни уюштиришнинг оилавий шаклини кенг ёйиш учун қулай шароит вужудга келди. Бироқ бу имкониятдан етарли фойдаланилмаётир. Кўпгина хўжаликларда фойдали ва қулай усулни жорий этишга бефарқ қаралмоқда. Айрим колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислар меҳнатни уюштиришнинг ана шу прогрессив шаклига ўтиш жараёнида рўй берадиган мураккабликлардан чўчимоқдалар.

Маълумки, оилавий коллективларга бирлашганда иш ҳақи юқори бўлади. Ҳа, виждонан меҳнат қилган кўпроқ даромад олади. Бу жуда яхши. Бироқ тўланадиган ҳақ ҳаддан ташқари ошиб кетмаяптимикан, буёғи қандай бўларкан деб хавфсираётган айрим раҳбарлар янглишмоқдалар, оилавий пудратдан хўжалик кўрадиган нақд фойдани бой бермоқдалар.

Бошланган хайрли жараённи бутун чоралар билан қўллаб-қувватлаш, дадил давом эттириш керак. Муҳими шуки, ташаббус асосан қуйидан бошланмоқда, колхозчилар, совхоз ишчиларининг ўзлари меҳнатни ташкил этишнинг янги усулини ёқлаб чиқмоқдалар.

Қишлоқларни социал қайта қуриш партия, совет, хўжалик органлари, колхозлар ва совхозлар раҳбарларининг энг муҳим вазифаси, виждоний ишидир. Бу масалага фақат аҳолининг турмуш даражасини ошириш омили деб эмас, шу билан бирга қишлоқ хўжалиги экономикасини ривожлантиришнинг бош йўли деб қараш керак.

Ҳозирги пайтда қишлоқлардаги жамоат уй-жой фонди бор-йўғи 17 процентни ташкил этади. Шахсий уйларнинг асосий қисми эса хом ғиштдан, пахсадан, гуваладан қурилган бўлиб, уларда яшаш учун коммунал қулайликлар мутлақо йўқ.

Қишлоқда мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, касалхоналар, мактаблар етишмайди. Клублар, умумий овқатланиш ва маиший хизмат корхоналари иши талабга жавоб бермайди. Уй-жой, социал-маданий объектлар қурилиши суст бормоқда, айрим ҳолларда планлар бажарилмаяпти. Бу эса бизни қаноатлантирмайди, аксинча, ташвишлантиради. Кўпгина партия комитетлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари аҳволни кўра-била туриб социал масалаларнинг нақадар ўткир қўйилганлигини сезмаётирлар.

Қишлоқлардаги уй-жойлар аҳоли жон бошига иттифоқ бўйича эришилган 15,3 квадрат метр ўрнига 10,8 квадрат метрни ташкил этади.

Аҳоли яшайдиган пунктларнинг ярмидан кўпроғида водопровод йўқ. Канализация ҳақида ҳатто сўз юритмаса ҳам бўлади. Қишлоқларнинг 77 проценти газлаштирилмаган.

Ана шу муаммоларни ҳал этиш учун яқин келажакда қишлоқни социал қайта қуришнинг комплекс программаси ишлаб чиқилган. Жами 87,2 миллион квадрат метр обод уй-жойлар барпо қилиш ёки уй-жой фондини 1,7 баравар кўпайтириш кўзда тутилган. Шу мақсадда илгари янги ерларни ўзлаштиришга мўлжалланган маблағлар ҳисобига социал жабҳани ривожлантириш йўли тутилмоқда, бошқа қўшимча имкониятлар ҳам изланмоқда. Уй-жой қурилиши ҳажми бекиёслиги эътиборга олинган ҳолда ишга тушириладиган объектларнинг камида 45 процентини аҳоли маблағи ҳисобига бунёд этиш мўлжалланаяпти.

Истиқболда қишлоқларда 25 минг километрдан зиёд водопровод, қарийб 5 минг километр канализация тармоқлари, 16 минг километрдан зиёд масофага газ қувурлари ётқизилади.

Белгиланган тадбирларни бажариш барча тоифадаги раҳбарларнинг, партия ташкилотларининг муқаддас бурчидир. Мақсадга эришиш учун ҳамма имкониятларни, жамики резервларни ишга солиш талаб этилади.

Меҳнатга лаёқатли бутун аҳолини жамоат ишлаб чиқаришига жалб қилиш кун тартибига қатъий қўйилмоқда. Қатор колхозлар ва совхозларнинг тажрибаси бу муаммони ижобий ҳал этиш мумкинлигини яққол кўрсатиб турибди.

Боғот районидаги Нариманов номли колхозда (партия ташкилотининг секретари И. Тожимов, правление раиси А. Искандаров ўртоқлар) ишга қобилиятли 5.300 киши яшайди. Шулардан 2.600 нафари колхоз ишлаб чиқаришида банд, 1.600 одам хўжалик территориясидан ташқарида меҳнат қилади. Ана шуларни ва аҳоли сони ҳар йили қарийб 500 кишига кўпайишини ҳисобга олган партия комитети ёрдамчи ҳунармандчиликни ривожлантириш йўли билан меҳнат ресурсларини жамоат ишлаб чиқаришига жалб этиш ҳақида қарор қабул қилди. Кейинги икки йилда халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарадиган 17 та цех вужудга келтирилди, уларда 350 киши ишламоқда. Хўжаликда ғишт заводи, чиннипазлик, кулолчилик, оҳак, ҳар хил қувурлар, темир-бетон буюмлар, ёғочни қайта ишлаш, дераза-эшик, аравасозлик, турли конструкциялар тайёрловчи цехлар мавжуд. Колхоз бўйича ёрдамчи ишлаб чиқаришда 500 дан зиёд киши банд.

Бухоро районидаги «Маданият» колхози тажрибаси ҳам диққатга сазовор. Бу ерда тузилган 8 та цеҳда 1.370 одам ишламоқда.

Излаган йўл топар, изламаган баҳона, деб ана шуни айтсалар керак. Биз тадбиркорлар, тажрибакорлар ташаббусини қўллаб-қувватлаймиз, ҳаммани уларнинг изидан боришга даъват этамиз.

Аниқ мақсадга йўналтирилган сиёсий-тарбиявий ишлар, инсон омилининг биринчи ўринга қўйилиши қишлоқда социал муаммоларни ҳал этиш билан бевосита алоқадор бўлиб, белгиланган планларни муваффақиятли бажаришнинг асосий шартидир.

Идеология ишлари одамлар ҳақида ғамхўрлик кўрсатиш, қишлоқда совет турмуш тарзини қарор топтириш, эскилик қолдиқларига қарши аёвсиз кураш олиб бориш билан чамбарчас боғланиши керак. Чорвадорлар учун дам олиш хоналари ташкил этилмаган, далачилик бригадаларида намунали шийпонлар етишмаётган экан, буни тўғридан-тўғри сиёсий калтабинлик, тараққиёт йўлидаги жиддий тўсиқ деб баҳолаш зарур.

Оммавий тарғибот ишларини, кўргазмали агитацияни батамом қайта қуриш лозим. Социалистик мусобақага янги мазмун бахш этиш, унинг оммавийлигини, жанговарлигини, ошкоралигини, таққослама моҳиятини тубдан ошириш, моддий-маънавий рағбатлантиришнинг қудратли кучини ҳормай-толмай тарғиб қилиш талаб этилади.

Матбуот, телевидение ва радио ходимлари жамиятимиз ҳаётининг янгиланишини ёритиш, танқидни авж олдириш соҳасида анча иш қилдилар. Бироқ бизда ажойиб одамлар, илғор коллективлар, қайта қуриш шароити новаторлари оз эмаслигини ҳам унутмаслик керак. Оммавий ахборот воситалари прогрессив технологияларни, меҳнатни уюштиришнинг янги шакллари моҳиятини чуқур тушунтиришлари, ишлаб чиқаришга жорий этилиши йўлида астойдил кураш олиб боришлари лозим. Ўз навбатида ялқовларни, ахлоқсизларни, жамият қиёфасини янгилашга шубҳа билан қаровчиларни ва бошқа номуносиб ҳолатларни аёвсиз фош этиш зарур.

Маданият ва санъат арбоблари олдида масъулиятли вазифалар турибди. Ёзувчилар, рассомлар, театр ва кино усталари, барча ижодий зиёлилар ўз асарларида қайта қуриш учун курашнинг фаол иштирокчиси бўлган янги инсон образини ранг-баранг бўёқларда тўлақонли чизишлари, меҳнат аҳлига, замонамизга чин қалбдан хизмат қилишлари керак. Қишлоқдаги революцион ўзгаришларни санъаткорона ёритиш, деҳқон билан чорвадорнинг ташвишларини сезиш, жасорати ва қаҳрамонлигини куйлаш уларнинг муқаддас бурчидир. Бунда меҳнаткашлар билан учрашувлар уюштириш, ижодий ҳамкорликнинг бошқа шаклларини излаб топиш ғоят муҳимдир.

Ҳозир қишлоқ жойларда 388 минг коммунист ёки республика партия ташкилотининг учдан икки қисми яшамоқда ва меҳнат қилмоқда. Жами 14 минг бошланғич партия ташкилоти, 152 район партия комитети фаолият кўрсатаяпти. Ана шу ғоят катта куч оммани кенг кўламдаги ижодкорлик вазифаларини бажаришга сафарбар этмоғи, коммунистлар, ҳамма партия ташкилотлари авангардлик намунасини намойиш қилишлари, ватанпарварлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлашлари, камчиликларга нисбатан муросасиз бўлишлари лозим.

КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш соҳасида Тошкент область партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарори нафақат пойтахт областига, республикадаги барча партия ташкилотларига тааллуқли. Бу ҳужжат жойларда чуқур муҳокама этилиши, унинг кўрсатмалари амалий ҳаракат учун қўлланма сифатида қабул қилиниши керак. Партия сафларига номуносиб шахсларнинг кириб қолишларига йўл қўймаслик учун ҳамма чораларни кўриш лозим.

Революцион янгиланиш, қайта қуриш, номуносиб ҳолатларнинг асоратларига қарши кескин кураш бошланган ҳозирги пайтда Владимир Ильич Лениннинг коммунист энг оғир жойда ишлашдан, яхшироқ меҳнат қилишдан, янгилик учун курашчиларнинг олдинги сафларида бўлишдан бошқа имтиёзга эга эмас, деган сўзлари янада зўр куч билан янграмоқда.

Ана шу жараёнда бутун республикада, жумладан агросаноат комплексида партиявий кучлар таъсирчанлигини ошириш катта аҳамият касб этади. Алмашлаб экиш участкаларини, хўжалик ҳисобидаги бригадалар ва бўлимларни, механизаторлар отрядларини, чорвачилик фермаларини бошқарув аппарати ҳисобидаги коммунистлар билан мустаҳкамлаш, шу тариқа партиявий қатламни кучайтириш мақсадга мувофиқдир. Шунга эришилганда кабинетлардаги одамлар дала ва ферма юзини кўрган, очиқ ҳавода нафас олган, ўз имкониятларини бемалол намойиш қилган бўлур эдилар.

Партия ташкилотлари хўжасизлик, бўшанглик, интизомсизлик ҳолларига нисбатан муросасизлик нуқтаи назарида туришлари зарур. Афсуски, бундай вазият ҳамма жойда ҳам вужудга келтирилмаган. Қўшиб ёзиш сингари шармандали иллатга ҳамон барҳам берилгани йўқ. Матбуотда хабар қилинганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети кўзбўямачиликка йўл қўйган раҳбарлардан олти кишини яқинда партия сафидан ўчирди, ишдан олиб ташлади. Биз қаллобликка, ҳийла-найрангга барҳам бериш учун нафақат юқоридан пастга, балки пастдан юқоригача бўлган партиявий ва жамоат назоратини йўлга қўймоғимиз лозим.

Бунда партия ташкилотлари ўзларининг қатъий сўзларини айтишлари керак. Колхоз ва совхозларда 1.450 бошланғич партия ташкилотининг секретари бошқа юмушлардан озод ҳолда партиявий иш билан мустаҳкил шуғулланмоқда. Бугун биз партия солдатлари деб ҳақли равишда ном олган, бошланғич ташкилотларга муваффақиятли раҳбарлик қилаётган ўнлаб кишиларни мисол қилиб кўрсатишимиз мумкин.

Бироқ кўпгина партия ташкилотларининг секретарлари ишга дадил киришмаётирлар, хўжалик раҳбарлари соясида туришни, уларнинг гапидан чиқмасликни афзал деб билмоқдалар. Бундай бўлиши мумкин эмас, бунга йўл қўя олмаймиз. Партия ташкилоти, унинг секретари сиёсий раҳбар, омманинг йўлбошчиси, партиямиз қарорларининг толмас ижрочисидир.

Коммунистлар қишлоқда демократияни кенг қулоч ёйдиришнинг забардаст курашчилари сифатида майдонга чиқишлари лозим. Бунда ҳамма даражадаги раҳбарларни — бригадирлар, бўлим бошқарувчилари, колхоз правлениеларининг раислари, совхозларнинг директорлари ва бошқаларни эркин сайлаш муҳим аҳамиятга эга. Шу жиҳатдан Наманган областидаги Норин районида тўпланган тажриба Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланган эди.

Бироқ демократияни расмиятчилик, сафсатабозлик, маҳаллийчилик, қариндош-уруғчилик билан аралаштириб юборишга йўл қўйиб бўлмайди. Партия ташкилотлари бу масалада алоҳида ҳушёрлик, сиёсий етуклик, донишмандлик, одиллик намуналарини кўрсатишлари керак.

Кадрлар ҳақида алоҳида тўхталиб ўтмоқчиман. Билдирилган ишончни оқламаганликлари учун уларнинг катта қисмини алмаштиришга тўғри келди. Кейинги уч йилда 1.828 хўжалик раҳбаридан 1.415 нафари ёки 77 проценти янгиланди. Қашқадарё областидаги колхоз ва совхоз раҳбарларининг жуда кўпи алмаштирилди.

Лекин, ҳурматли ўртоқлар, ҳар нарсанинг меъёри, чегараси бор. Октябрь районидаги Охунбобоев номли совхозда тўрт йил мобайнида директор уч марта алмаштирилган, шу райондаги Файзулла Хўжаев номли совхозда аввалги директорлар ҳатто бир йил ишламасдан бўшатилганликлари яхшиликдан, ақл-идрокдан далолат эмас. Хатирчи районидаги Карл Маркс номли колхозда правление раиси уч йилда уч марта ўзгартирилди, лекин ҳозиргиси ҳам ишни эплай олмаяпти. Бу мисол кадрлар сиёсатидаги тартибсизликдан далолат беради.

Биз КПСС Марказий Комитети январь ва июнь пленумлари қарорлари асосида раҳбарлар билан ишлашни тартибга солишимиз, уларни танлаш, жой-жойига қўйиш, тарбиялашнинг ленинча усулларини қатъий қарор топтиришимиз зарур.

Агросаноат комплекси олдида турган вазифаларни ҳал этишда қишлоқ район партия комитетлари алоҳида мавқега эга. Очиғини айтиш керакки, бу сиёсий органларнинг раҳбарлик услублари ниҳоятда секин ва қийинлик билан қайта қурилмоқда. Улар кабинетдан туриб бошқариш, ишни телефон орқали «битказиш», мажлисбозлик, қоғозбозлик каби эскирган йўлдан қутула олмаётирлар. Бизнинг мақсадимиз шуки, Чортоқ, Пискент, Қоракўл, Ургут ва бошқа қатор район партия комитетлари қилганларидек ишларнинг бутун оғирлигини меҳнат коллективларига, бошланғич партия ташкилотларига кўчирайлик, одамлар билан маслаҳатлашайлик, уларга ўргатайлик, ўз навбатида улардан ҳам ўрганайлик.

Бу фикр халқ депутатлари маҳаллий Советларига, касаба союз ва комсомолга, ҳамма жамоат ташкилотларига тегишли. Уларнинг ҳар бири аввало ўз ишини қайта қуриши, янгиланиш жараёнида фаол иштирок этиши, ибратли ташаббусларни қўллаб-қувватлаши, кенг ёйиши зарур.

Агросаноат давлат комитети, унинг жойлардаги бўғинлари тармоққа илмий, иқтисодий нуқтаи назардан раҳбарлик қилишлари, илғор агротехника ва технологияни дадил жорий этишлари, ўз навбатида асоссиз қарорлар қабул қилишга чек қўйишлари, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши билан унга хизмат кўрсатувчи тармоқлар ўртасидаги алоқани мустаҳкамлашлари лозим.

Хуллас, ўртоқлар, биз ғоят мураккаб ва масъулиятли имтиҳон арафасида турибмиз. Ишимизга бериладиган баҳо кўп жиҳатдан агросаноат комплексидаги аҳволни қай даражада тузатишимизга боғлиқ. Шу йилнинг ўзидаёқ бу соҳада салмоқли қадам ташланиши керак. Ўйлаб ўтиришга вақт йўқ, фурсат ғанимат, ундан унумли фойдаланиш, ҳар дақиқанинг, ҳар соатнинг, ҳар куннинг қадрига етиш зарур.

Улкан вазифаларни муваффақиятли бажариш, ўзгаришлар сари дадил юз тутиш учун ҳамма имконият мавжуд. Бутун мамлакатда бўлганидек, Ўзбекистонда ҳам юксак сиёсий ва меҳнат кўтаринкилиги ҳукм сурмоқда, партиянинг новаторлик йўлини амалга ошириш учун астойдил кураш бормоқда. Бизнинг дастлабки хайрли ишларимизни, республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш муаммоларини КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукумати тўғри тушунмоқдалар, қўллаб-қувватламоқдалар, жуда катта ёрдам кўрсатмоқдалар.

Ўзбекистон ишчилари ва колхозчилари, пахтакорлари ва чорвадорлари, механизаторлари ва мутахассислари она ерга чексиз меҳр қўйган меҳнатсевар, билимдон, тажрибали, маҳоратли кишилардир. Улар 1987 йил, умуман беш йиллик планларини, Улуғ Октябрнинг шонли 70 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун куч-қувватларини аямайдилар, республиканинг жонажон Ватанимиз қудратини оширишга қўшадиган ҳиссасини албатта кўпайтирадилар.

• Дўстлик чегара билмайди

Байрам шарафига

Ўзбекистон меҳнаткашлари монгол халқининг миллий байрами — Монголия Халқ революциясининг 66 йиллигини кенг нишонламоқдалар. Меҳнат коллективларида йиғилишлар, дўстлик кечалари ўтказилмоқда, қардош Монголия меҳнаткашлари ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи фотокўргазмалар очилган.

Тошкентда 10 июль куни шонли санага бағишланиб шаҳар жамоатчилиги вакилларининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Монголия Халқ Республикасининг Ўзбекистон пойтахтидаги ўқув юртларида таълим олаётган йигит ва қизлари ҳам қатнашишди.

Сўзга чиққан кишилар МХР билан СССР ўртасидаги бузилмас, кўплаб синовларда чиниққан дўстлик тўғрисида гапирдилар. Бу дўстликка В. И. Ленин билан Д. Сухэ Батор асос солишган эди. Ўзбекистон меҳнаткашлари иккала мамлакат иқтисодий ва маданий алоқаларини мустаҳкамлашга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Совет ва монгол халқлари ягона сафда туриб, социал тараққиёт учун курашмоқдалар, тинчлик ва ялпи қуролсизланишни ёқлаб чиқмоқдалар.

Тантанали йиғилишда Монголия Халқ Республикасининг Тошкентдаги бош консули Цэндсурэнгийн Буянтогтоҳ сўзга чиқди.

(ЎзТАГ).

Монгол китоблари кунлари

10 июль куни қардош республика китоблари ўн кунлиги тантанали равишда очилган Тошкентдаги «Дружба» магазинида Монголия ёзувчи ва шоирларининг асарлари кенг намойиш қилинди. Бу ўн кунлик Монголия Халқ революциясининг 66 йиллигига бағишланди. Бу ерга шаҳар жамоатчилигининг вакиллари, мактаб ўқувчилари, китобсеварлар келишди.

Экспозиция Монголия ҳозирги адабиётининг асосчиларидан бири Д. Нацагдорж асарлари билан, С. Эрдэнэ, Л. Тудев, С. Удвал асарлари билан, Д. Сэгээнинг лирик достонлари ва қўшиқлари билан таништиради. Бу ерда ижтимоий-сиёсий, иқтисодий-илмий адабиётлар, туристлар учун йўл кўрсатмалар ва открикалар қўйилган.

(ЎзТАГ).

Қардошлик митинги

Хивадаги гилам тўқиш комбинатида Совет—Ангола дўстлиги кўп кишилик митинги бўлиб ўтди. Корхона меҳнатчилари меҳмонларни табриклаб, Ангола халқининг ватан мустақиллиги учун кураши билан қизғин бирдамлик изҳор этдилар.

Тўқувчи С. Машарипова ўз сўзида комбинат коллективи Совет—Ангола дўстлиги ва бирдамлиги кунларида қатнашиш учун келган Африка қитъаси вакилларини қутлашдан хушнуд эканлигини таъкидлади. Совет кишилари Ангола Халқ Республикасида содир бўлаётган революцион ўзгаришларни астойдил қўллаб-қувватлаб, бу республика эркесвар халқига янги турмуш қуришда ва империализм малайларининг агрессив ҳамлаларидан ҳимоя қилишда ёрдам бермоқдалар.

— Бизнинг мамлакатимизда социал адолат принципларига асосланган жамият қурилмоқда, — деди халқлар билан дўстлик ва бирдамлик Ангола уюшмаси делегациясининг бошлиғи, МПЛА — Меҳнат Партияси Марказий Комитетининг аъзоси, АХР халқ ассамблеяси депутати Марио Андриано ди Мелу. — аммо ҳар бир қадамимиз янгиланиш душманлари билан оғир кураш шароитида ўтмоқда. Ангола халқи совет кишиларининг мадади ва бирдамлиги учун улардан миннатдордир. Ҳозир Ўзбекистонда ўтаётган Совет—Ангола дўстлиги байрами халқларимиз ва мамлакатларимизни янада яқинлаштиради, деб ишонч билдираман.

Меҳмонлар комбинатдаги меҳнат ва турмуш шароитлари билан танишдилар, гилам тўқувчиларнинг спорт комплекси ва турар-жой шаҳарчасига бордилар. Комбинат ҳаваскор артистлари ва АХР вокал-чолғу ансамбли корхона меҳнатчилари ҳузурида ўз санъатларини намойиш қилдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

Қозоғистон графикаси кўргазмаси

Қозоғистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Н. Гаев Улуғ Октябрга бағишлаб «Революция номи билан» деб аталган графика туркумини яратди. Бу асарлар бошқа 120 та картина билан бирга Қозоғистон графикаси кўргазмасида намойиш қилинди. Кўргазма 10 июль куни СССР халқлари дўстлиги музейида очилди.

Қардош республика мўйқалам усталарининг кўпгина графика варақларида революция мавзуси асосий ўринни эгаллаган. Қозоғистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Е. Сидоркин, Қозоғистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати М. Кисамединов, А. Гурьев, Б. Пак ҳам шу мавзуда ижод қилишган. Уларнинг асарларида 1917 йилнинг афсонавий воқеаларидан бошланган давримиз акс эттирилган.

Вернисаж икки катта бўлимни — дастгоҳ санъати ва китоб графикаси бўлимларини бирлаштиради. Рассомлар мураккаб техника усулларини — литография ва линогравюра, граттография ва офорт усулларини қўллайдилар.

Кўргазма икки қардош республика Рассомлар союзлари ўртасидаги кўп йиллик ҳамкорлик доирасида ташкил этилди. Август ойида Олмаотага жавоб экспозициями жўнатилади — ўзбекистонлик мўйқалам усталари ўз ижодларини намойиш этадилар.

(ЎзТАГ мухбири).

СОЦИАЛИЗМ ВА ИНСОНИЯТ ТАРАҚҚИЁТИ

«Социализм ва инсоният тараққиёти: цивилизациянинг жаҳоншумул муаммолари» китоби босмадан чиқди. Таниқли совет олимларидан иборат авторлар коллективи тайёрлаган китобда XXI аср бўсағасида жаҳон ҳамжамиятини ривожлантириш истиқболларининг маркс-ча-ленинча идроки баён этилади. Авторлар жаҳоншумул муаммолар бутун системасини ҳал этиш — тинчликни сақлаб қолиш ва жаҳон термоядро фалокатининг олдини олиш учун, табиатни муҳофаза қилиш ва табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш учун, инсоннинг ва инсониятнинг келажаги учун Улуғ Октябрь социалистик революциясининг, социализмнинг социал тараққиёт ва фан-техника тараққиётининг аҳамиятини кўрсатиб берадилар.

Нашр кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

Китобни Сиёсий адабиёт нашриёти босиб чиқарди.

(ТАСС).

• Товарлар: талаб-эҳтиёж ва сифат

Марғилон атласи нима учун хиралашмоқда

«Талаб-эҳтиёж бўлмаган товарлар ўрнига бозори чаққон буюмларни ишлаб чиқара бошлаш, яъни истеъмолчи кутаётган буюмларни... ишлаб чиқара бошлаш... лозим». КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумида ана шундай дейилди.

1987 йилда Марғилон «Атлас» бирлашмаси маҳсулотларининг хиллари анча янгиланди. Савдога табиий хонатласдан тўқилган ранг-баранг газламалар жўнатилди. Марғилонликлар республикада биринчилардан бўлиб уч сменали иш режимига ўтдилар. Натижада меҳнат унумдорлиги 14 процент ошди, биринчи сортли маҳсулотлар ишлаб чиқариш умумий ҳажмда 60 процентдан ортиб кетди. Савдо билан шартномавий мажбуриятлар аниқ бажарилмоқда. Бироқ харидорлар Марғилон газламаларини истар-истамай олмоқдалар. Нима учун?

ПРАВДА. Орган Центрального Комитета КПСС

Хонатлас ҳамма вақт, ҳамма даврда камалакнусха ранглари, пишиқлиги учун эъзозланган. Бироқ муаммо пайдо бўлиб қолди: савдо бозорлари комбинат маҳсулотлари билан тўлиб-тошганлигини хабар қилмоқда. Демак, ўтмас газламаларни ишлаб чиқаришни жадаллаштиришдан маъно йўқ. Шундан кейин янги газламаларни тўқишни ўзлаштиришга уриниб кўришди.

Масалан, «Товус» газламасини олайлик. Ёрқин, равшан бўёқлар кўзни қувонтиради. Аммо, у алдамчи таассуротдир. Газламани ювиш мумкин эмас. Ранго-ранг бўёқлар йўқолади. Ҳатто кимёвий усулда тозалангандан кейин ҳам ўз жилвасини йўқотади, жазирама қуруқ иқлимда кийилганда сифати пасаяди.

Бу — янги муаммо эмас. Бунга ипакчилар ихтиёрида чидамли бўёқлар йўқлиги сабабдир. Шундай бўёқлар қачон бўлади? Ушбу саволга Марғилон табиий ипакни ишлаб чиқариш ва қайта ишлаш институти мутахассислари ҳам, комбинат билан янги бўёқлар яратиш бўйича шартнома тузган Тошкент енгил ва тўқимачилик саноати институти олимлари ҳам жавоб бера олмаяптилар.

Хуллас, «Атлас»нинг ҳозирги давр харидорларининг талабчан дидини қондириш имкониятлари чекланган. Аммо, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш барқарор фойда олиш шартини биринчи ўринга қўймоқда. Хўш, корхонанинг фойдаси қанча бор? Ноль сўм-у, ноль тийин! Сабаб? Мана, кўплаб сабаблардан бири. «Атлас» пиллакашлик фабрикаларидан бир килограмм хом ашёни 120—130 сўмга сотиб олади. Минглаб грамм ипаклардан 11 метр газлама тўқилади. Унинг метри эса 8-18 сўмдан сотилади. Хом ашёга қилинадиган сарф-харажат кўпинча тайёр маҳсулот баҳосидан ортиб кетади. Шу сабабли корхона саёзликка маҳкам ўтириб қолган. Шу аҳволда янгичасига ишлаб кўр.

Пиллага жорий этилган янги стандарт унга белгиланган харид нархлари каби саноат манфаатларини умуман ҳисобга олмайди. Бу нарса биргина «Атлас»гагина хавф солаётгани йўқ. Бир пайтлар рентабелли, Ўзбекистон саноатининг йирик тармоқларидан бўлган шойи тўқиш синиш чегарасига келиб қолди.

Албатта, пилла тайёрлашни рағбатлантириш керак. Аммо, уни режа билан қилиш лозим. Шундай бўлдики, харид нархининг оширилиши хўжаликларни ялпи маҳсулот тайёрлашни жадаллаштиришини рағбатлантиради, аммо пилла сифатини оширишга ҳеч қандай таъсир кўрсатмайди.

Экономикадаги аҳвол мана шундай. Тўғри, «Атлас»да корхонанинг давлатдан 30 миллион сўм дотация олишини, у нарх-наво белгилашдаги нуқсонларни бекитиб кетишга ишлатилаётганлигини камдан-кам одам билади. Ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш, тўла хўжалик ҳисоби шароитларида нима қилиш керак? Хўжалик юритишнинг янги шакллари маҳсулот хиллари муаммосини ҳал этишга янгича ёндашишни талаб қилади. Яқинда ўтказилган республикалараро улгуржи ярмаркада коллектив 1988 йил учун 117 миллион сўмлик маҳсулотни сотишга муваффақ бўлди. Планда белгиланган 9 миллион сўмлик маҳсулотга ҳали буюртма йўқ. Бу ерда яна битта ярмаркага умид боғлашяпти. Назаримизда корхона ўз маҳсулотини сотадиган бозорни кенгайтириши, Украинада ҳам, Белоруссияда, Болтиқбўйида ҳам кетадиган газламаларни яратиши лозим.

Шундай пайтлар бўлганки, Марғилон газламалари ўз жозибаси билан одамларни лол қолдирган. Агар хонатласнинг машҳурлиги сўнса, бу корхона учун фақат иқтисодий зараргина бўлмайди. Ипакчилар анъанаси ҳам сўнади. Бундай йўқотишга эса йўл қўйиб бўлмайди.

В. АРТЕМЕНКО,
«Правда» мухбири.
Л. ЛЕВИН,
Ўзбекистон телеграф агентлиги мухбири.
Тошкент шаҳри.
(«Правда», 1987 йил 10 июль).

• Бугун—Балиқчилар куни

Янги иқтисодий шароитда

Республика балиқчилик хўжалиги бир ярим йилдан буён хўжалик юритишнинг янги усулида ишламоқда. Лекин Орол денгизи ҳалокатли тарзда қуриб бораётгани, Амударё ва Сирдарё ўзанида сув камайгани, шу билан боғлиқ бир қатор қийинчилик ва муаммолар келиб чиқаётгани балиқчиликка ҳам салбий таъсир кўрсатмай қолмаётир, албатта. «Совет Ўзбекистони» мухбири С. Жўраевнинг Ўзбекистон ССР балиқ хўжалиги давлат комитети раиси Х. Тен билан суҳбати ана шу масалаларга бағишланди.

— Балиқчилик бирлашмалари ва корхоналарига хўжалик-молия фаолиятини мустақил планлаштириш ҳуқуқи берилгани ишларнинг пировард натижаси учун бўлган масъулиятни янада оширди. Бу ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини тубдан яхшилашга қудратли таъсир кўрсатмоқда.

Янги иқтисодий шароитда ишлашга ўтилгани қайта қуришдаги мақсадларимизга мос бўлиб, унинг натижаларидан соҳа меҳнатчилари анча қониқиш ҳосил қилмоқдалар. Жадаллаштириш, қайта қуриш коллективлар фаолиятига сингиб кетганлиги план топшириқлари тўла ва ошириб бажарилишини таъминламоқда, маҳсулотлар сифати анча яхшилангани сезиляпти. Масалан, 1986 йил план топшириғи кейинги йилларда биринчи марта ошириб адо этилди. Балиқ етиштириш ва овлаш топшириғи 102,4 процент бажарилди. Балиқ консервалари, дудланган балиқ етказиб бериш топшириқлари ҳам ошириб адо этилди. Соҳамиз кўрган фойда 13 миллион сўмгача ўсди.

Бу ютуқларга «Балиқчи» эксперименталь-намунали ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнат аҳли, айниқса, катта ҳисса қўшди. Хўжалик балиқчилари Тошкент шаҳри ва области аҳолиси дастурхонига ўтган йили 5422 тонна тирик балиқ, минг тоннадан зиёд дудланган ва қарийб 3 тонна қуритилган балиқ етказиб бердилар. Балиқ ва балиқ маҳсулотлари етказиб бериш топшириқлари 129 процентга етказилди.

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига авж олган социалистик мусобақада «Дамаччи», Навоий балиқчилик-саноат хўжаликлари, Мўйноқ консерва ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқа коллективлар яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. «Амударё» балиқ овлаш колхози мотофлюгаси капитани, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Қувондиқ Исмоилов, Нукус консерва заводидан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Аяп Назархонов, «Дамаччи» балиқ комбинатидан П. Ким, «Балиқчи» хўжалигидан Б. Хўжақулов каби ўз касбининг усталари ички резервлардан яхшироқ фойдаланиш ва қайта қуриш имкониятлари нақадар кенг эканини ўз ишлари билан исботламоқдалар. Сув тақчиллиги йилдан-йилга қаттиқ сезилиб бораётган ҳозирги шароитда ҳам план топшириқларини тўла ва ошириб бажариш, юқори сифатли маҳсулот етказиб бериш имкониятлари етарли эканлигини ўнлаб бригадалар фаолиятида кўриш мумкин.

— Ютуқлар ўз-ўзидан бўлмаётгани аниқ. Унинг омиллари, балиқчилик хўжаликлари моддий-техника базасининг аҳволи ва фан техника ютуқларидан фойдаланиш ҳақида ҳам гапирсангиз.

—Соҳамиз меҳнат коллективлари ўз ишларини мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш, Озиқ-овқат программасига мувофиқ ташкил этиш учун тинимсиз изланмоқдалар, кўплаб техника-технология тадбирларини амалга оширмоқдалар. Балиқларнинг янги турлари етиштириляпти, маҳсулдор хиллари кўпайтирилади. Бунинг учун ҳавзаларда технология жараёнларини такомиллаштириш, ходимлар малакаси, маҳоратини оширишга алоҳида эътибор беріляпти.

Товар хўжаликларининг балиқчилик-мелиоратив ишлари самарадорлигини ошириш, кўллар ва сув омборларидаги ишларни яхшилаш, ҳар гектар сув ҳавзаси ҳосилдорлигини 30 килограммгача ошириш, 1990 йилгача йиллик товар маҳсулоти ишлаб чиқаришни 9 минг тоннадан кам бўлмаган даражага етказиш асосий вазифаларимиздир.

Бунинг учун уруғчилик ишларини илмий асосда ривожлантириш чоралари кўриляпти. Карп, дўнгпешона, оқ амур каби балиқ турларининг ҳар бири 500 граммдан бир килограммгача тош босишини таъминлаймиз.

Шу билан бирга ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш ва техника жиҳатдан қайта қуроллантириш давом этяпти. Шу мақсадга ўн иккинчи беш йиллик учун 14,5 миллион сўм ажратилган. Уй-жойлар, маданий-маиший объектлар барпо этиш ҳам йилдан-йилга кенгаймоқда.

— Балиқчиликда ҳамма ишлар ҳам шу тариқа силлиқ бораётган бўлмаса керак. Қийинчилик ва муаммолар қандай ҳал қилиняпти?

— Тўғри, кўпгина корхона ва ташкилотларда қайта қуриш жуда секин боряпти, ҳар бир қадам қийинчилик билан қўйиляпти. Баъзи раҳбарлар ишларнинг ўз ҳолича боришига ўрганиб қолганлар. Улар қайта қуришни ўзларидан бошлаш лозимлигини, коллектив иш усули ва услубини ўзгартириш ҳақида жиддий бош қотирмаяптилар. Ҳолбуки, ўтган йилги сув танқислиги катта қийинчиликлар келтириб чиқарган эди. Бу қўшимча куч ва ғайрат сарфлашни талаб қилмоқда.

Хоразм балиқ комбинатида ўтган йил план топшириғи бажарилмади. Шуниси ачинарли бўлдики, бу ерда техника-иқтисодий кўрсаткичларнинг биронтаси ҳам кўнгилдагидек бўлмади. Чунки вужудга келган оғир ва мураккаб шароитда ишларни аниқ маромда олиб бориш йўлида етарли чора-тадбирлар кўрилмади. Андижон, Қашқадарё, Киров, Бухоро балиқчилик хўжаликлари ҳам топшириқларни ёлчитиб бажармадилар. Корхоналар раҳбарлари ва мутахассисларининг масъулиятсизлиги билан ички резерв ва имкониятлар ишга солинмай қолди.

Таҳлил шуни кўрсатдики, қолоқликка бир қатор раҳбар ва мутахассислар хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлаш, меҳнатни ташкил этишни билмасликлари сабаб бўлмоқда.

Балиқчилик хўжаликларини ривожлантиришда фаннинг роли сезилаётгани йўқ. Ўзбекистон ССР Давлат балиқчилик хўжалиги илмий-тадқиқот институти ишлаб чиқаришга амалий жиҳатдан ёрдам бераётганини билмаяпмиз, бошқа илмий-техника, лойиҳа, конструкторлик ташкилотлари ва муассасаларининг ишларидан ҳам наф кўрилмаяпти.

Баъзи муҳим саноат, маданий-маиший объектлар, уй-жой қурилиши суръати ҳам суст. Ўтган йили балиқчилик объектларини ишга туширишда 2,3 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди.

Бутун эътибор ана шу қолоқлик ва танг участкаларни бартараф этишга қаратилган. Республикамиз балиқчилари, балиқчилик саноати ишчи ва хизматчилари КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми қарорларини амалга ошириш борасида, Улуғ Октябрнинг 70 йиллигини муносиб кутиб олдилар.

ПОЙТАХТ ТЕАТРЛАРИДА

Икки дил рози

Саҳнадаги скамейка, занжирга осиғлик арғимчоқлар, болаларнинг митти электромобиллари одатдаги шаҳар боғини эслатади. Репродуктордан шу куннинг эстрада қўшиқлари янграб турибди, ҳар замон диктор эълон ўқийди . Шу ерда учрашиб қолишган эркак ва аёл бир соату қирқ минут давомида ўз дардларини айтишади. Орада енгил туйғулар жўшиши, ёлғон сўзлар, тавба-тазаррулар, оила ва шахс масалалари хусусида баҳслар бўлиб ўтади. Томошабинлар кўз ўнгларида ўтаётган икки кўнгил фиғонини ҳамдард бўлиб кузатишади. Аёл ўғли билан яшайди, эри ташлаб кетган. Эркак эса иккинчи хотинининг уйдаги зуғуми туфайли бошқа аёлларга фириб бериб роҳатланади...

СССР Давлат мукофоти лауреати, таниқли драматург Александр Гельманнинг «Скамейка» асари инсоннинг маиший турмушдаги ўрни, унинг бир қарашда сезилмайдиган руҳий тугёнлари, ўзаро ҳурмат ва ишонч шикаст топишининг оқибатлари ҳақида ҳикоя қилади. Бу асар ҳозир 38 та мамлакат саҳналарида қўйилмоқда.

— Спектаклнинг театримизда қўйилиши шуниси билан диққатга сазоворки, — дейди М. Горький номли рус давлат академик драма театрининг бош режиссёри В. Гвоздков, — уни Тошкент театр ва рассомлик институтининг дипломанти жазоирлик Ҳабиб Бухалиф саҳналаштирган. Бу унинг биздаги иккинчи асосий иши. Олдин бу иқтидорли ёш ҳамкасбимиз «Виждон диктатураси»ни қўйишда иштирок этган эди. Мана, спектакль томошабинлар томонидан жуда яхши қабул қилинди. Ҳабибни дастлабки муваффақият билан табриклаймиз.

Ҳабиб спектаклни қўйишга тайёргарлик кўраркан, театрдаги номдор санъаткорларнинг кетидан қувмади. Бош ролларда ҳали иккиламчи образларга чиқиб юрган ёш актёрлардан Фаина Полонская билан Виталий Фоминни танлади. Шу муносабат билан бу спектаклни ҳар икки ёш санъаткорнинг асосий ролдардаги дебюти дейиш мумкин.

— Мен учун Совет Ўзбекистонида ўқиш имкони берилгани жуда қувончли, — дейди Ҳабибнинг ўзи. —Институтда муҳтарам устозларим — аввал Учқун Назаров, кейин эса Шуҳрат Аббосов ижодий устахоналарида таҳсил олдим. Республиканинг академик театрларидан бирида режиссёрлик маҳоратимни синаб кўрганлигимни ҳеч қачон унутмайман. Бунинг учун театр коллективи, айниқса Вячеслав Гвоздковдан чуқур миннатдорман. Ўқиш ва давлат имтиҳонлари тугади. Диплом ишим — «Скамейка» аъло баҳоланди. Мен ўз ватаним — Жазоирга режиссёрлик дипломи билан бирга Тошкент театр анъаналари ҳамда устозлар тажрибасини ҳам олиб кетаман.

А. АБДУБАННОПОВ.

Суратда: спектаклдан кўриниш.

Л. ПАНКРАТОВА фотоси.

• Спорт

ФУТБОЛ

Иккинчи давра бошланди

● Олий лига командалари 2-давра ўйинларини бошлашди. Ўтказилган ҳар бир учрашув турнир жадвалидаги ўринларга таъсир этиши турган гап. Шу боисдан дастлабки матчлар кескин ўтди.

«Днепр» ва Киев динамочилари ўртасидаги беллашувда ягона тўп ўйин тақдирини ҳал қилди. Днепропетровсклик футболчилар муҳим ғалаба қозониб иккинчи ўринга кўтарилишди. Улар ўн олти учрашувдан сўнг 20 очко тўплашган. Биринчи ўринда Москва спартакчилари. Улар 24 очко жамғаришган.

Қолган учрашувлар натижаси қуйидагича: «Динамо» (Москва)—«Торпедо» (Москва) — 2:1, «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Минск) — 3:1, «Нефтчи» — «Зенит» — 2.1, «Металлист» — МАСК — 2:1, «Арарат» — «Қайрат» — 3:2.

Пешқадамлар ғалабаси

● БИРИНЧИ ЛИГА вакиллари яна битта учрашувдан сўнг иккинчи босқичга қадам қўйишади. Оралиқ маррадаги ўйинлар ишқибозларда катта қизиқиш уйғотяпти. Биринчи даврани ким карвонбоши бўлиб якунлайди? Ҳар ҳолда бу саволга аниқ жавоб бериш мумкин.

Одесса денгизчилари учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказишяпти. Улар ўз майдонларида «Котайк» футболчиларини қабул қилиб, енгиб мавқеларини мустаҳкамлашди.

Турнир жадвалида ёнмаён бораётган «Кузбасс» ва «Пахтакор» футболчилари Кемерово шаҳрида куч синашдилар. Ўйинда майдон эгаларининг қўли баланд келди. Улар учта жавобсиз тўп киритишга муваффақ бўлдилар.

10 июлда бўлган ўйинлар натижаси билан танишинг: «Ростсельмаш» — «Факел» —1:1, «Динамо» (Ставрополь) — «Ротор» — 2:0, «Шинник» — «Торпедо» 1:0, «Даугава» — «Динамо» (Ботуми) — 1:1, АСК «Карпати» — «Спартак» — 1:1, «Крилья Советов» — АСК (Ростов) — 1:2, «Геолог» — «Заря» — 3:1, «Металлург» — «Колос» — 2:2.

Редактор **Л. ҚАЮМОВ.**

• Тингланг, томоша қилинг

12 июль, якшанба

Телевидение

МТ.I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 —Время. 9.10 — Ритмик гимнастика. 9.55 — Спортлото. 10.10 —Вудильник. 10.40 —Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.10 — Саёҳатчилар клуби. 13.10 — Музикали киоск. 13.40 —Қишлоқ янгиликлари. 14.40 — Здоровье. 15.25 — Истеъдод. 15.50 — Ўртоқ кўшиқ. 16.40 — Бизнинг уй. 17.25 — «Даврларга тобе эмас». 18.00 — Мультфильмлар. 18.30 —Халқаро панорама. 19.05 — «Алибобо ва қирқ қароқчи саргузаштлари». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 Время. 22.05 — А. Ведерников концерти. 23.15 — Илмий оммабоп фильм. 23.35 —Янгиликлар.

МТ.II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.15 — Фан ва техника. 9.25 — Рус тили. 9.55 —Тожикистон телевидениесининг программаси. 10.45 — Ҳужжатли фильмлар. 10.25 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 12.10 — «Қора кўз». Фильм-спектакль. 13.50 — Мультфильм. 14.10 — Танишинг, чет эл цирки. 15.00 — «Адабиёт ва театр». 1-фильм. 16.00 Ҳайвонот оламида. 17.00 — «Тайинлаш». Бадиий фильм. 18.25 — Камалак. 18.40 —Телефильм. 19.10 — Санъат усталари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 —Дунё ва ёшлар. 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 – Время. 22.05— «Нариги дунёлик қайлиқ». Бадиий фильм. 22.25—Студентларнинг ёзги жаҳон ўйинлари. 00.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ.I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Музикали палитра. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.15 — «Биргаликда куйлаймиз». 9.35 — Истеъдод. 9.55 — Кинокўрсатув. 10.15 — Кувноқ стартлар. 11.55 — Шахмат мактаби. 12.25 — Студентлар концерти. 13.05 — Техника ижодиёти. [illegible]

ЎзТВ.II. ФРУНЗЕ. 14.30 — Мультфильм. [illegible]

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.20 — [illegible] 9.15 — «Табассум». 10.15 — «С добрым утром!». [illegible]

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЧЕТ ТИЛЛАР ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Доцент: инглиз тили грамматикаси ва тарихи (филология фанлари кандидати); **катта ўқитувчи:** [illegible]

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой. Адрес: Тошкент шаҳри, Муқимий кўчаси, 104-уй. Кадрлар бўлими.

Бутуниттифоқ Енгил саноат раҳбар ходимлари ва мутахассисларининг малакасини ошириш институти ТОШКЕНТ ФИЛИАЛИ кафедралар бўйича профессор-ўқитувчилар составидаги вакант вазифаларга КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

катта ўқитувчилар: [illegible]

Конкурс муддати — 25 кун. [illegible] Адрес: Тошкент шаҳри, Баранов кўчаси, 40-уй. Телефонлар: 56-03-16, 56-12-30.

ЙЎЛОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Гулистондаги Сирдарё область автомобиль трестига қарашли хўжалик ҳисобидаги автовокзалда қуйидаги маршрутлар бўйича 10 кун олдиндан бошлаб билет сотиладиган касса очилди: Гулистон-Тошкент, Гулистон-Самарқанд, Гулистон-Коинобод, Гулистон-Каттақўрғон, Гулистон-Жиззах, Гулистон-Қўқон, Гулистон-Усмат, Гулистон-Уратепа.

Ўзбек давлат концерт-филармонияси бирлашмаси коллективи ва администрация Р. Мамадмуродова отаси Мамадмурод ХОЛМУРОДОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент халқ хўжалиги институти ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари [illegible] кафедрасининг доценти Н. А. Нурматова онаси Мубора НУРМАТОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Р — 08877. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В.— 159. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12